

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 28.— Cor.
Pe jumătate an 14.— „
Pe 3 luni . . . 7.— „
Pe o lună . . . 2.40 „
Pentru România și
străinătate:
Pe un an . . . 40.— franci
Telefon
pentru oraș și interurban
Nr. 750.

REDACTIA
și ADMINISTRAȚIA
Strada Zrinyi N-rul 1/a

INSERTIUNILE
se primesc la admini-
strație.

Mulțumite publice și Loc
deschis costă șirul 20 fil.

Manuscrisele nu se in-
nanotază

ROMÂNUL

O declarație.

In înțelegere cu conducătorii partidului național român directorul nostru d. Vasile Goldiș a dat azi pentru presa din Budapesta următoarea declarație:

In numele comitetului central executiv al partidului național român din Ungaria și Transilvania protestez cu toată țaria, ca cineva să aducă în legătură îngrozitorul atentat dela Dobrișin cu acest comitet, ori cu partidul național român sau peste tot cu poporul românesc. In luptele sale politice poporul românesc a uzat totdeauna numai de mijloacele constituționale și tot astfel va face și în viitor. Nu numai în istoria Românilor din Ungaria, ci peste tot în istoria întreg neamului românesc n'a obvenit niciodată nici un singur atentat politic, căci caracterul, sufletul și morala poporului românesc respinge asemenea mijloace de luptă. Țin că este absolut exclus, ca vr'un Român să aibă parte în acest regretabil atentat.

Bomba dela Dobrișin.

Arad, 25 Februarie.

In presa maghiară n'au încetat să fiarbă patimile urâte. Victimile bombei dela Dobrișin sunt date azi pământului în cântecele barbare ale acestei prese lipsite de cinste, străină de procedurile civilizate și atât de mercuriale.

Abia ici-colo s'a mai extenuat furia — și se aud glasuri îngrijorate de efectele ieșirilor selbatice din prima clipă. Pușinii gazetari, cari nu și-au pierdut cumpătul nici sub impresia detunăturii, — acești corbi albi ai bercurilor

ungurești, — înregistrează și ei cu scârbă urletele primitivismului ce și-a desvălit uriciunea în aiurări de felul celor din coloanele lui Budapesti Hirlap.

Din ziarele cele mai răspândite, două au rămas numai în încordarea nebună de ieri: *Alkotmány* în care vorbesc stărpiturile creștinismului, clericalii feudalo-șovini, și *Pesti Hirlap*, în care țipă șacalii propagandei izraelite.. Adevărați corsari ai presei, cari atacă hoțeste, nereținuți de nici un imbold al umanismului. O împrejurare foarte elocventă, foarte caracteristică, aceasta. Ea ne arată deslușit cari sunt cele două focare ale decadenței în politica ungurească — și nimeni n'ar putea să afirme că ele nu răspândesc deopotrivă dogoarea tifoidei morale.

Ceeace le place numiților piraiți să mintă cu încăpăținare cinică, e că Românii ar fi un popor de dinamitarzi și că la Dobrișin a explodat bomba pactului încercat de Tisza cu Românii. Noroc, că predilecția lor infamă n'are puțința să altereze nimic din fondul gravei chestiuni. Autoritățile își fac cu febrilitate datoria și au și ajuns probabil în urmele făptuitorilor misterioși.

Un lucru pare a se inveda de pe acum: firele indiciilor pleacă toate peste hotarele țării și nici unul nu se oprește în teritorul nefastei episcopii a Hajdudorogului.

Un alt lucru, care pare un început de satisfacție morală pentru noi, e părerea ce a început să se limpezească în cercurile guvernamentale și anume, că chiar adevărindu-se criminalitatea unui Român exaltat, ar fi o crasă-nedreptate să faci deducții jignitoare la adre-

sa politicei românești ori a atitudinii poporului românesc în acest stat.

Insuși primul ministru, contele *Ștefan Tisza*, n'a întârziat să declare neted în clubul guvernamental că:

„*Ar fi cea mai mare inconștientă să identifiți crima unor furibunzi ai fanaticismului politic sau religios cu orișicine sau cu orișice*”.

A mai declarat primul ministru, că atentatul dela Dobrișin nu va schimba întru nimic politica față de „naționalități”, deci nici față de Români. — Nici nu ne puteam închipui altă atitudine din partea primului ministru. O solidarizare a lui cu actele de demență ale bandiților condeiului, ar fi fost absurdă. Noi nu ne-am îndoit o clipă în această privință.

E clar doar, că țândările bombei dela Dobrișin au făcut aceiaș stricăciune, ba chiar mai considerabilă, intereselor noastre românești. Dar, repetăm și azi, partidul nostru național nu va lăsa să se deplaseze chestiunea Hajdudorogului, ci va apăra-o cu o tărie potentată.

Campania viforoasă a presei ungurești are un efect cu totul contrar celui intenționat: s'a confirmat în toată strălucirea scopul căruia s'a merit Hajdudorogul. In cazul, când această episcopie nu era cel mai rafinat și în acelaș timp cel mai temerar mijloc de desnaționalizare împotriva noastră, atentatul, în ciuda proporțiilor lui, ar fi rămas un fapt divers și n'am fi rămas încremeniți în fața unor erupții de o putere vulcanică a urei seculare.

Campania presei ungurești se califică, în consecință, de o manevră diabolică, pe cât de furioasă, pe atât de nesuccesă. Contele Khuen-Héderváry, părintele acestei episcopii

Contrabanda In literatura noastră didactică.

De Dr. G. Oprean.

In Nr. 240 din anul trecut al acestui ziar arătam, sub titlul „Rătăcirii păgubitoare”, că dd. I. Dariu și D. Lupan din Brașov au publicat o carte de geografie pentru școalele primare, care carte comite mai multe greșeli principiare, păgubitoare învățământului și culturii noastre. Spuneam anume, că textul acestei cărți de geografie e impestrițat la fiecare pas cu cuvinte ungurești, puse în paranteză; că dd. autori maghiarizează și numirile de munți, regiuni și șesuri, ceeace art. de lege IV din 1898 nu cere; că această carte consideră foarte puțin împrejurările vieții românești; că nicăiri nu vorbește cu vre-o predilecție oarecare despre viața poporului nostru și că nu dă nici măcar o ilustrație în legătură cu pământul locuit de noi. La articolul meu a răspuns unul din cei doi autori, și anume d. profesor D. Lupan (Românul Nr. 250),

D. Lupan începe prin a numi recenziunea mea: „un fel de recenziune”, iar observările mele: „acuze nedrepte și răutăcioase”. Continuă apoi, deplasând observările mele în legătură cu art. de lege IV din 1898 relativ la numirile oficiale de localități și susținând un lucru pe care această lege nu-l cere. Intre altele spune și aceste cuvinte, de greutatea cărora, probabil că nu și-a dat seama: „noi am fost siliți să cedăm în fața replicii d. recensent numit de d. ministru,

când cartea era amenințată cu oprire”. După ce mai spune câteva cuvinte despre geografiile săsești și despre cea de Dr. N. Pop — P. Dan, și după ce afirmă că acuzația adusă de mine că d-lor, pe semne nu sunt în clar cu aceea: care e limba de predare în școalele noastre „nu merită răspuns” — termină cu cuvintele că „recenzentul — adică eu — n'a avut intenția să facă o recenziune serioasă, ci a urmărit alte scopuri (??). Și încheie cu sfatul ca altădată să fiu „mai puțin agresiv”...

Cred că ar trebui să merg prea departe dacă ar fi să arăt din nou toate greșelile principiare ale acestei cărți. Le-am spus odată — și aici țin numai să afirm că nimic din ce-am spus eu n'a fost infirmat prin observările dlui Lupan. Cine vrea să vadă de partea cui e adevărul, n'are decât să puie alături recenziunea mea și observările dlui Lupan și va vedea, dacă recenziunea mea e numai „un fel de recenziune” răutăcioasă, sau tratează principii cari trebuie să ne fie mai scumpe decât înșas persoana noastră.

N'aș fi socotit necesar să insist din nou asupra Geografiei din chestiune dacă rândurile dlui Lupan nu mi-ar fi dat prilejul să fac o constatare principiară dintre cele mai esențiale referitor la literatura noastră didactică.

D. Lupan mănturisește că autorii cărții au fost siliți să cedeze în fața replicii recensentului ministerial, căci altfel cartea era amenințată cu oprire. Mă rog, să facem lumină. In ce punct au fost siliți autorii să cedeze? A fost vre-un punct în care se putea ceda fără știrbirea drep-

turilor bisericii noastre naționale? Sau au fost puncte în cari s'au făcut concesii pe socoteala caracterului genuin al limbei și al ființei noastre naționale? Și, mă rog, dela cine au avut autorii mandat să se târguiască cu recenziții ministeriale în chestiuni principiare ale vieții noastre școlare? Cine i-a autorizat să facă concesii umilitoare într-o carte, care e menită a lumina pe copilașii din școalele noastre susținute cu atâta sudoare și pentru caracterul cărora lupțăm de 35 de ani luptă aproape desperată? Dlor consideră ca o afacere privată aceste concesii? Apoi, să mă ierte dd. dela Brașov, dar chestiunea aceasta nu e o chestiune privată a d-lor. D-lor pot să facă concesii când e vorba de casa d-lor, de averea d-lor și chiar de onoarea d-lor, — dar când e vorba de chestiuni cari privesc școala noastră, caracterul, demnitatea și onoarea ei, dlor nu sunt chemați să facă nici o concesie. Școalele noastre nu sunt ale d-lor, ca să le dea fripte în mâinile recenzițiilor ministeriale, — și deci, dacă sunt oameni cari își dau seama de situație, n'au dreptul să facă nici un fel de concesie, nefiind ei chemați la aceasta. S'au temut că altfel li se interzice cartea? Li privește! Mă rog, ce ar fi dacă în politica noastră națională, care se bazează pe programul național dela 1881, ar veni cutare membru al partidului nostru și ar face cutărui ministru toate concesii pe cari le cere, numai ca să nu-și piardă să zicem mandatul de deputat sau vre-un hatâr oarecare? S'au ce-ar fi fost d. e. dacă acei câțiva bărbați însărcinați a trata cu contele Ti-

și înaintașul contelui Tisza, nu-și va putea împleni o cunună de lauri, după cum spunea atât de emfatic când a părăsit fotoliul, ci și-a împlinit cel mul o cunună artificială, ale cărei frunze de carton au fost binișor sburlite de detunătura dela Dobrițin...

Povestea exploziei va rămâne însă pentru toate timpurile cea mai viie mărturie a haosului ce a stăpânit viața politică în Ungaria în anul Domnului 1914 și înainte de acest an, până la 1868 în urmă.

Mangra...

în ședința de Vinerea trecută a camerei.

— Un articol al dlui Braniste. —

Arad, 25 Februarie.

Unul din membri comisiei de trei, care a urmat tratările cu guvernul, d. **Dr. Valer Braniste** scrie în numărul din urmă al *Drapelului* un articol remarcabil, din care reținem următoarele părți interesante:

În dietă plana o atmosferă solemnă. Lipsia cu desăvârșire opoziția maghiară. Singurul opozițional maghiar, contele Bethlen, sta nu departe de mine pe galerie ascultând așa zicând cu evlavie fiecare vorbă.

Deputații noștri erau la locurile lor. Serioși și constienți de importanța momentului. În decursul întregului discurs n'au făcut nici măcar o singură întrerupere. Tot așa erau și deputații guvernamentali, mulți la număr, respirați în întreaga dietă, așa că după aspectul exterior nu se remarcă absența demonstrativă a opoziției șoviniste. Românii strecurați în dietă ca deputați guvernamentali erau împraștiați prin fundul salei, par'că anume s'au tupilat să nu tulbure cu prezența lor solemnitatea momentului. Bătrânul Ciocan sta smirnă după o columnă, Korkán era singur într'o bancă din fund, în alt sector asculta cu alți doi guvernamentali Siegescu cu atenție încordată, exclamând numai odată aprobator, când a fost vorba de o chestie pedagogică. Incolo tăcere. Pe ceilalți nici nu i-am văzut.

Iar terminând contele Tisza marele discurs a fost un moment covârșitor când Sârbii, Slovacia, Șvabii și Sașii din partidul guvernamental au alergat spre... Dr. Mihali, ca să-l felicite pentru marele succes și să-i mulțumească pentru marele serviciu adus cauzei naționale a popoarelor nemaghiare din Ungaria.

Numai unul singur a tulburat solemnitatea mo-

mentului. Acesta era Mangra, nenorocitul vicar al și mai nenorocitei Oradea-mare. Pe când toți luaseră loc, acesta sta în picioare le vre-o câțiva pași în fața contelui Tisza, par'că era unul din acei gândaci, cari numai prin mirosul ce-l răspândesc afirmă în economia naturii rostul lor de a fi.

Se vedea, că și asupra Ungurilor a făcut această îmbulzeală o impresie rea. Mai mulți nu și-au putut stăpâni indignarea. Așa mi se spune din loc vrednic de crezământ, că unul a exclamat chiar: „Ce caută acolo acea șopârlă bătrână?”

Contele Tisza în decursul întregii sale vorbiri privia țintă la deputații noștri. Par'că căuta anume, în acest ultim moment, să-i convingă cu toată puterea sufletului său, că ceea ce el le recomandă este bine pentru poporul român.

O singură dată s'a întors spre Mangra. Era când povestind cum din tinerețe a stăruit la o armonie între Maghiari și Români, a făcut amintire de discursul său rostit în congregația dela Oradea-mare la 1893, când cu demonstrațiile ce au avut loc în urma incidentului Pituk-Pavel și de discursul ce l'a rostit la Arad în 1899, când cu instalarea episcopului Goldiș. Atunci întorcându-se spre Mangra, care sta ca un piloriu în fața lui, a zis:

„Și acum mi-e în vie memorie acel preot român cu față înflăcărată, cu barbă neagră ca corbul, agitator naționalist renumit, din a cărui față și ochi am cetit atunci efectul ce l'a avut asupra lui vorbirea mea și care astăzi, cu păr și barbă căruntă, dar cu suflet tânăr și plin de vigoare, servește aici în șirele noastre cauza înțelegerii și armoniei dintre Maghiari și Români”.

Aici e contele Tisza victima unei fatale autosugestiuni. Tocmai precum n'a avut Mangra nici când barbă neagră ca corbul (era doar pe vremuri: șaten, dar nici când negru la păr, ci numai la suflet!) n'a fost nici când devotat nației sale și nici astăzi nu servește cauza armoniei maghiaro-române. Mangra a fost totdeauna speculant, cum este și astăzi și cum l'a arătat și modul cum s'a îmbulzit în fața lui Tisza în decursul vorbirei, ca nu cumva să scape fără de-o temeneală. Așa a fost el toată viața lui. Bărbații noștri cu privire mai ageră au fost în curat deja înainte de aceasta cu 25 de ani, că ce-i plătește pielea. Și dacă astăzi mulți bărbați cinstiți de-ai noștri, cari sunt sinceri aderenți ai unui acord, stau străini față de inițiativa lui Tisza, e numai ea să nu ajungă în ochii lumii de o teapă cu Mangra.

Doar și la 1899, când l'a văzut contele Tisza cu față înflăcărată și barbă neagră, speculase alegerea lui Goldiș de episcop, ca el să ajungă vicar la Oradea. Speculase alegerea aceluiaș Goldiș, pe care nația întreagă voia să-l excomunică din biserică pentru votul în dietă la reformele bisericești. Și Mangra, care pentru ochii lumii ducea hangul în campania publicistică contra lui Goldiș, pactase

pe sub mână cu el, ca să ajungă vicar, ultima treaptă până la mitra vlădicească! Ecce Mangra! După ce a speculat neamul și biserica, acum îl speculează pe contele Tisza!

Ori cât de mult s'ar aprecia inițiativa contelui Tisza, nici un om cinstit nu se va preta la noi să ajungă o apă cu Mangra. Este aceeași imposibilitate morală, care l'a împiedecat pe contele Tisza a sta într'un club cu baronul Feilitsch, care se dăduse în nealtă lui Kristóffy.

Nu dle contele Tisza. Așa strici cu o singură trăisătură tot ce ai muncit cinstit o viață întregă ca să faci Mangra, pe care-l vezi Ex. Ta, nu este Mangra cel adevărat. Acel Mangra, pe care-l vezi Ex. Ta nu a existat și nu există. Este o simplă, dar fatală autosugestiune a Ex. Tale!

Dacă vorești să faci ceva cinstit cu oameni cinstiți, atunci prima datorință ce se impune este speculanții la o parte!

Cum a tulburat totul, inversunând numai din motive personale conflictul, astfel a tulburat și buna impresiune a discursului de Vineri.

Dr. V. Braniste.

Un interview al părintelui episcop Ioan I. Papp. Am reprodus și noi în numărul nostru de ieri știrea fantastică din „Pesti Hirlap” despre distincțiile ce ar fi să se verse acum ca ploaie asupra mai multor Români „din grația împăciitorului” contele Tisza. Intre altele „Pesti Hirlap” spunea că părintele Episcop al Aradului Ioan I. Papp în curând va fi numit consilier intim.

Un redactor dela „Arad és Vidéke” din localitate a ținut să intervieweze pe părintele Episcop în această chestiune, care a declarat următoarele:

— *Ar trebui să știu și eu ceva despre lucrul acesta, dar pot să-ți declar cu toată hotărârea că știrea ziarului budapestan este absolut neadevărată. Doar și metropoliții din Blaj și Sibiu au primit această distincție numai după 30 ani de arhipăstorire.*

— Este însă posibil ca Ilustritatea Voastră să primiți mai de grabă această distincție, ca conducător al Românilor moderați.

— *Eu nu sunt conducător politic, — a răspuns părintele Episcop, — eu sunt deopotrivă părintele sufletesc al tuturor, și al moderaților și al ultraiștilor. De altfel sunt adânc convins, că nu există ultraiști. Ultraiștii, cum le ziceți unora, vor fi având cauzele lor ca să fie ultraiști și cauzele vor înceta, va înceta și ultraismul.*

— *Pot să afirm, — a spus mai departe Episcopul, — că nu există popor mai cinstit, mai pe-*

șza, ar fi făcut toate concesionile pe cari le cerea acesta, numai de teama ca să nu sufere ei vre-o pagubă materială? Ce attribute am da oare unor astfel de oameni?

Dacă recenzentii ministeriali au cerut autorilor noștri lucruri ilegale sau antipedagogice, dlor n'aveau decât două căi deschise: sau să fi adus la cunoștința consistorului pretențiunile absurde ale recenzentului ministerial, sau să fi renunțat la gândul de a mai pune în circulație cartea, — ori câtă pagubă materială ar fi avut dâșii prin aceasta. Dar d-lor și-au ales o altă cale, mai comodă: considerând mai presus interesele materiale ale dlor, decât interesele ideale ale școlii, au sacrificat drepturile școlii noastre.

E adevărat că dd. Dariu și Lupan nu sunt singurii autori, cari au făcut o astfel de crimă — dar aceasta nu-i scuza, mai ales că crima dâșilor e mai mare decât a altora.

Dar e vremea să ne întrebăm: până când să mai tolerăm o astfel de situație nu numai păgubitoare, dar și extraordinar de rușinoasă? *Această literatură didactică de contrabandă e un atentat temerar la ființa culturii noastre și a sosit timpul ca să i se puie odată capăt!*

Pentru a vedea mai exact primejdia pe care o implică în sine aceste stări imposibile, la cele spuse în recenzie mea din Nr. 240, mai adaug următoarele: Ediția a IX-a a cărții din chestiune a apărut la 1912, când a și fost înaintată spre aprobare ministerială. Se vede că recenzentul ministerial a simțit că dela cei doi autori, cari în ediția a IX-a a Geografiei lor au făcut față de ed. a VIII, concesionii considerabile în chestiuni esențiale, se pot stoarce și alte concesionii

mai mari. Concesionile acestea recenzentul le-a și cerut, fiind sigur că le va obține — ceea ce, de fapt i s'a și întâmplat. Dar concesionile acestea au fost atât de multe, încât abia zece pagini ale cărții au mai rămas neschimbate (pg. 3—4 și 7—14), cealaltă 46 pg. au suferit schimbările impuse de d. recenzent trebuind să fie tipărite din nou. Așa că acum avem ediția a IX-a în două variante, cari comparate între oalaltă, ne dau o icoană reală a primejdiei în care autorii didactici din chestiune au împins școala noastră. Iată, în cele următoare, un capitol al cărții, în cele trei ipostasuri. Din el se va vedea întrucât e întemeiată recenziunea și întrucât sunt întemeiate reflexiunile dlui prof. Lupan.

In ed. VIII (1907) sub titlul **Locuitorii comunei după naționalitate.**

Locuitorii din comuna noastră vorbesc în partea cea mai mare limba... românească, deci suntem Români (románok). Aceia, cari vorbesc limba maghiară se chiamă *Maghiari* (magyarok) ș. a. În comuna noastră sunt Români și... Limba românească, fiindcă am învățat-o mai mult dela mamele noastre, se mai chiamă și limba noastră maternă (anyanyelvünk). Celelalte limbi față de limba noastră maternă se chiamă *limbi străine* (idegen nyelvek). Toți oamenii, cari vorbesc aceeași limbă maternă, formează o națio-

Varianta I a ed. IX (1912). **Locuitorii comunei.**

Cei mai mulți locuitori din comuna noastră vorbesc limba... Noi vorbim limba românească, deci noi suntem Români. Pe tru noi limba românească este limba noastră maternă. *Maghiarii* vorbesc limba maghiară. Aeeasta este limba lor maternă (anyanyelv). Noi învățăm pelângă limba noastră maternă și limba maghiară (magyar nyelv). (pg. 6)

nalitate (nemzetiség) sau un popor (nép). Toți oamenii a că or limbă este cea românească, formează naționalitatea românească (poporul românesc). Ce se înțelege sub națiunea maghiară? (pg. 13)

Varianta a II a ed IX (1913)

Locuitorii comunei.

Comuna noastră se află în Ungaria (Magyarország). Ungaria e patria noastră (hazánk). Locuitorii Ungariei sunt cetățeni ungari (magyar állampolgárok). În patria noastră se vorbesc mai multe limbi. Dint e limbile vorbite în patria noastră cea mai însemnată este limba maghiară (magyar nyelv) pentru că aceasta este limba statului (államnyelv) și limba comună de conțelegere între ț și cetățenii patriei noastre. — Noi ce limbă vorbim? pentru noi limba românească este limba noastră maternă (anyanyelvünk). (pg. 6)

Intreb: e chemat un autor didactic să facă de capul său, fără consultarea și aprobarea școlii, astfel de concesionii care contrastează nu numai cu crezul nostru politic, dar și cu caracterul școlii noastre?

Atrag atențiunea autorităților noastre școlare superioare asupra acestei mari chestiuni care prin contrabandă unor autori didactici devenit o armă în contra noastră.

triotic decât poporul român. Noi nu suntem enicureiști cari tin că ubi bene ibi patria, ci noi profesăm credința, că în patria noastră trebuie să fim fericiți, aici vom a trăi și a muri.

— Interesul bisericii este și interesul patriei. Acestea două nu se pot desprinde. Cine e credincios bisericii, acela nu poate fi necredincios patriei. Convingerile acestea le afirm și le propag prin întreaga mea activitate de păstor sufletesc, dar prin asta imi fac numai datoria și nu aștept în schimb nici o distincție.

Mandatul de deputat al Lugosului. Fostul ministru de Justiție, **Alexandru Plosz**, fiind numit zilele trecute de către M. Sa monarhul membru pe viață al camerei magnaților, a deșus mandatul de deputat al Lugosului.

După cum se anunță partidul guvernamental a candidat în locu-i pe **Daniil Nicolici**, actualul președinte al partidului guvernamental din Lugos. Candidatul guvernamental își va ține discursul-program încă mâine, Joi.

„Drapelul” scrie despre apropiata alegere dela Lugos următoarele:

În zilele aceste se vor întruni și fruntașii partidului național român din cerc spre a lua măsurile de trebuință. N'avem încă listele de alegători înaintea noastră, dar din parte în măsură a cunoaște situația ni se comunică, că listele valabile pro 1914 conțin 5111 alegători

(în 52 comune rurale, cari dimpreună cu Lugosul formează cercul) cari cuprind cam 2400 voturi românești (din cari pe baza experiențelor de până acum cam la 1600 poate conta partidul național). Restul voturilor sunt Maghiari și Nemți, ultimii necondiționat aderenți ai guvernului, iar din Maghiari cam 1200 sunt aderenți ai kossuthiștilor. Între asemenea împrejurări încap cele mai vagi combinațiuni. Fiind însă timpul scurt trebuie în curând să se lămurească situația. Alegătorii noștri fac bine dacă nu iau nici un angajament, ci așteaptă cuvântul autorizat al conducerii comitatente de partid.

Interpelație în chestia „pactului român”, în camera magnaților. Mâne înainte de amăzi la orele 11, camera magnaților va ține ședință. La ordinea zilei sunt puse proiectele de legi votate de camera deputaților, între cari e **reforma presei, reforma curților cu jurați și proiectul despre noile circumscripții electorale.**

Din cercurile opoziționale se anunță, că membrii opoziționali ai camerei magnaților vor lua o atitudine hotărâtă împotriva celor trei proiecte și tot odată îl vor **interpela pe primul ministru în chestia „pactului român”.**

Opoziționalii vor aduce în discuție eventual și atentatul din Dobrițin, în forma unei interpelații.

mă bucur sincer, că din mila providenței ați scăpat neatins”.

Dela nunțiul papal din Viena, Scapinelli, a sosit următoarea telegramă în limba latină:

„Adânc mișcat de durere, din cauza atentatului sacrileg, exprimându-mi condoleanțele îi mulțămesc Atotputernicului că te-a păzit”.

Primatele Csernoch a telegrafat:

„Cu adâncă părere de rău am luat cunoștință despre pierderea teribilă și îi mulțămesc lui Dumnezeu că te-a scăpat norocos”.

De asemenea au mai sosit peste 300 de telegrame dela miniștri, deputați precum și dela P. S. Sa Dr. Valeriu Frențiu, episcopul Lugosului.

CERCETĂRILE.

Atentatorii Români?

Fiind scrisoarea și pachetul cu bomba expediate din Cernăuți, primele cercetări s'au făcut acolo de poliția înștiințată prin telegrame, iar acum de detectivii trimiși momentan. Cele dintâi cercetări făcute duc pe urma a doi străini, cari Joia trecută au sosit cu acceleratul din România și au deplasat la hotelul Imperial. A doua zi, Vineri seara au plecat înapoi peste Ițcani. Din depunerile hotelierului și ale funcționarului dela poșta centrală s'a constatat că **acești doi străini au expediat 100 cor. și o ladă grea pe adresa episcopului Miklóssy la Dobrițin.** În registrul hotelului și-au semnat numele:

Silviu Mandasescu, artist, Iași și

Todor Avram, negustor, Iași.

Ambii sunt de statură înaltă, în etate de 30—40 ani. Cercetările continuă cu cea mai mare energie în direcția aceasta.

O femeie complice.

Cea mai nouă știre care o primim va fi menită să dea o întorsătură senzațională mersului cercetărilor. Anume poliția, pornind dela presupunerea că atentatul l-a putut pune la cale numai cine cunoaște bine situația locală — a făcut percheziții intensive și în Dobrițin. În registrul de înștiințare a hotelului „Angol királynő” s'a aflat numele unei femei **Caterina Bugarsky din Kiew**, care a sosit în 18 Februarie și a stat până în ziua atentatului, când a dispărut. Are un copil din flori, care-l crește o femeie din Hajduszoboszló. A umblat mai de multe ori în Dobrițin și întotdeauna **se ducea la palatul episcopesc.** E femeie frumoasă, vorbește bineșor ungrește; în fața locuitorilor trecea drept artistă din Budapesta, dar nimeni nu o cunoaște mai de aproape. Poliția a făcut percheziții la hotel și la țiuțoarea copilului; rezultatul cercetărilor se ascunde. Atât doar a putut transpira în public, că

scrisul Caterinei Bugarski e identic cu cel din scrisoarea faimoasă, în care semna: Kovács Anna.

Prin urmare aproape nici nu mai încap indoială că atentatul a fost pus la cale de această femeie și încă cu ajutorul cuiva din Cernăuți.

La aceasta putem adăoga știrea neconfirmată încă, că în Cernăuți a fost și arestat un inginer ungar, ale cărui semnalmente se potrivesc exact cu cele date de funcționarul dela poșta.

Astfel bănuiala ce cade asupra celor doi călători Români, s'ar dovedi de neîntemeiată.

Alte știri mai noi.

Inmormântarea celor trei victime ale bombei a avut loc astăzi. Avocatul Dr.

Atentatul dela Dobrițin.

— Știri de astăzi. —

Arad, 25 Februarie.

Impresia în oraș.

Din momentul când a răsunat bubuitura și s'a lăsat vestea catastrofei, orașul Dobrițin are altă înfățișare. În cele mai multe ateliere munca a încetat, în școli prelegerile s'au întrerupt, casele au arborat flamura neagră, clopotele dela toate bisericile trag a moarte — și locuitorii vin în pelerinaj la palatul ruinat, la răniții din spital și la catafalcul celor trei victime. Orașul are un aspect lugubru; locuitorii umblă ca zăpăciți, cu fața crispată de groază. Peste toate planează umbra neagră a teroarei...

La fața locului.

Azi a continuat inspecția la fața locului. Mai mulți muncitori sunt ocupați cu înlăturarea dărâmurilor din cele nouă chilii complet distruse. Dintre cărămizi și rămășițele mobilierului ies la iveală și acum bucăți de carne, haine sfârticate și câteva țandări din bomba, care a pricinuit dezastrul. Grinzile de fier puternice s'au încovoiat, păreții amenință cu prăbușire.

S'a constatat, că mașina infernală era astfel construită, că în oricare parte se deschidea lădița, explozia trebuia să se producă.

Presiunea cea mai mare a exercitat-o în sus și de partea dreaptă. Numai astfel se explică, că doi dintre cei prezenți au mai scăpat cu viață.

Ce zic răniții.

În spitalul orașenesc zac doi răniți grav, cari au fost martori oculari ai catastrofei: candidatul de avocat **Dávid** și teologul **Kriskó**. Ambii au suferit arsuri grave, leziuni interne și fractura oaselor.

Dávid povestește următoarele:

— Principalul meu, Dr. Csath, m'a însărcinat să duc niște acte la episcopie. Când am intrat în cancelarie, acolo erau patru inși: **Jaczkovics**, **Slepkovski**, principalul meu și **Kriskó**. Tocmai scosese din pachet un colț din piele cu care era învălît conținutul și eu m'am întors către ușă să-mi depui paltorul în cuier. Acesta

mi-a fost norocul, căci în momentul următor s'a făcut lumină orbitoare, urechile imi țiuiau, apoi s'a făcut întunec. Când m'am deșteptat zăceam întins, sub o grămadă de dărâmături. Cu greutate m'am sculat și l'am ajutat și pe **Kriskó**, pe care abia îl mai puteam cunoaște. Nu peste mult au venit pompierii și ne-au scos de acolo; am mers în trăsură la spital împreună cu principalul meu, care mai respira, dar nu s'a mai deșteptat.

Ce spune Kriskó:

— Mă dusesem să-l înștiințez pe d. episcop despre sosirea pachetului. S. Sa ne-a însărcinat să-l deschidem noi, căci îl chemaseră în camera vecină la telefon. Eu m'am și apucat să tai sfoara, când a sosit **Jaczkovics** și mi l'a luat din mână. Atunci s'au apucat trei inși (căci era de față și **Slepkovski**, iar **Csath** venise mai în urmă) au forțat o scândură și au scos blana, care eu am luat-o și voiam s'o întind pe canapea, ca să o vedem mai bine. Când m'am aplecat, atunci s'a produs explozia. Am mai auzit vocea lui **Csath**, care cerea ajutor, apoi mi-am pierdut conștiința. Când m'am deșteptat **David** imi ajuta să mă ridic, apoi nu peste mult am ieșit și ne-au adus la spital.

Victimele.

Cadavrele după ce li s'a făcut autopsia în spital, au fost transportate în biserica gr. cat. în cosciuge de metal. Pe catafalc s'au așezat numeroase coroane dela notabili din oraș și din provincie. Episcopul **Miklóssy** a venit în două rânduri la catafalc și a rostit rugăciunea „*in articulo mortis*” prescrisă în timp de primejdie. Astăzi li se face înmormântarea; cadavrul lui **Jaczkovics** îl cere familia să fie transportat în Hajdudorog în cavoul familiar.

Condoleanțele.

Episcopul **Miklóssy** și familiile celor nenorociți primesc numeroase telegrame de condoleanțe din toată țara.

M. Sa a trimis episcopului **Miklóssy** următoarea telegramă:

„Cu adâncă părere de rău am luat cunoștință despre atentatul contra d-voastră și mi exprim condoleanțele pentru victime. Totodată

Csath și secretarul Slepovski au fost așezați în mormânt comun, iar cadavrul vicarului Jaczkovicz a fost transportat la Hajdudorogh, ca să-l așeze în cavoul familiar.

În Dobrițin s'a constituit un comitet care are de scop ridicarea unui monument în memoria celor uciși, cari sunt considerați de **martiri ai Maghiarilor**.

Se desminte știrea că o fată a vicarului ar fi nebunit.

Deși poliția e pe urma atentatorilor, Români sunt mereu suspicioși. Mai ales dă prilej la multe animozități împrejurarea, că din arhiva episcopului împrăștiată de explozie, au ieșit la iveală o mulțime de **scrisori de amenințare trimise de Români** pe timpul când se înființase episcopia de Hajdudorogh.

Urmările atentatului.

Asupra atentatului contele Andrassy a declarat următoarele:

— Până acum nu se știe de unde provine atentatul. În orice caz trebuie să fim cu băgare de seamă și să nu tragem concluzii politice definitive. Nu se poate un rău mai mare decât să generalisăm faptul și prin aceasta să deșeptăm ura. Nici nu se știe dacă a fost Român sau Rutean? Dar oricine ar fi, și ori câți ar fi, nu trebuie trași la răspundere decât individual, ca să nu se deșepte ura contra acelei naționalități.

Contele Apponyi a declarat:

— Atentatul dela Dobrițin trebuie judecat cu cea mai mare obiectivitate. Poliția trebuie să-i descopere pe criminali și numai după ce se știu toate amănuntele, originea și scopul, atunci se pot vedea urmările politice.

VOCI DE PRESĂ.

Ce spune „Reichspost”.

„Reichspost” comentând atentatul din Dobrițin accentuează, că deși crearea episcopiei de Hajdudorogh, care a fost înființată nu atât din necesități religioase, cât mai mult în scopul politice de maghiarizare, a provocat o mișcare agitată în mijlocul populației interesate, totuși partidul național român, care singur poate fi privit de reprezentant al populației în această chestie, n'a depășit nici odată cadrele unei rezistențe legale, ba chiar și contele Tisza s'a văzut constrâns, în discursul lui din urmă, să recunoască necesitatea unor corecturi în dispozițiile privitoare la episcopia de Hajdudorogh.

Autoritățile ungare — continuă „Reichspost” — par însă, că aduc atentatul în legătură cu agitația îndreptată împotriva creării episcopiei maghiare și unii îi fac deja de pe acum responsabili pe Români, fără ca să existe vre-o dovadă. Nu trebuie uitat însă cât de neplăcută e șovinștilor maghiari străduința guvernului ungar de a împăca pe Români din Ungaria, și astfel cât de mult poate conlucra tendința politică la nașterea versiunilor despre vina și motivele atentatului. Înainte de toate trebuie accentuat, că până acum n'a fost în obiceiurile Românilor și nici în ale Rutenilor, să se folosească de acte de răzbunare teroristice, ca de un mijloc de apărare pe terenul politic și, ar fi prin urmare o mare nedreptate, ca Români să fie făcuți responsabili pentru atentatul condamnat.

Un organ catolic despre episcopia de Hajdudorogh.

Organul catolicilor din Viena „Pius Verein-Correspondenz” scrie în legătură cu atentatul din Dobrițin:

— Atentatul de sigur l-a comis un fanatic, care n'a fost conștios că compromite numai cauza pentru care luptă. **La crearea episcopiei de Hajdudorogh guvernul ungar de fapt a fost condus în primul rând de motive politice și naționale.** Trebuie să declarăm însă categoric că Sftul Scaun a fost condus numai de interese exclusiv bisericesti.

„Pius Verein-Correspondenz” încearcă apoi să motiveze procedura Vaticanului, spunând că la înființarea episcopiei maghiare Sftul Scaun a putut avea în vedere numai limba lor în care vorbesc credincioșii, iar nu și rasa lor. Nu se poate nega — scrie organul catolic — că de fapt teritoriul noii episcopii a fost locuit de Români, cari însă la înființarea episcopiei, vorbeau ungurește adevărat erau deja maghiarizați.

— Dacă din partea Maghiarilor s'au comis greșeli și s'au făcut vinovați chiar și preoți aceasta e foarte regretabil. Sftul Scaun a edat Bulla numai din motive religioase pentru că să sisteze unele rele. Mișcarea „Los von Rom” ce s'a pornit între Români din cauza Bullei, mulțumită înțelepciunii episcopilor români a încetat.

— De sine înțeles că la dispoziții de ordin atât de general devine necesară revizuirea în unele privinți. Probabil aceasta se va întâmpla privitor la unele parohii din noua dieceză. Sftul Scaun a făcut deja pașii necesari în privința aceasta și chiar și contele Tisza a accentuat în două rânduri necesitatea revizuirii.

— Episcopii români au fost însărcinați din partea nunciaturii din Viena să anunțe în presa românească, că Sftul Scaun nu e străin de a executa o oarecare revizuire.

Din Deva.

Adunarea generală a „Reuniunii femeilor române din comitatul Hunedoarei”.

— Corespondență specială.

Deva, 24 Februarie.

În ziua marelui concert românesc din 21 i. c. ca o introducere s'a ținut și adunarea generală a R. F. R. din comitatul Hunedoarei și a. a. la 2 ore. S'a observat puțină desimțorare față de aceasta înaltă instituție culturală, care merită altă atențiune, alt sprijin. Dar să nădăjduim celea mai bune cu privire la viitor.

După vorbirea instructivă și frumoasă de deschidere (Se va publica în Nr.-ul viitor. N. Red.) a doamnei prezidente **Elena Pop Hossu Longin**, pentru îndeplinirea agendelor secretariatului se alege ad. hoc. dl Dr. Eugen Tătar, care citește telegrama de felicitare a Ilustrului domn George Pop de Băsești, telegramă de următorul conținut: „**Salut femeile laborioase. Dumnezeu să binecuvinte lucrările voastre! Gheorghe Pop de Băsești**”.

Se dă citire raportului general, care este următorul:

Onorată adunare generală,

Comitetul d-voastră în ședința ținută la 6 April 1913, având în vedere, că ultima adunare generală s'a ținut în 1 Decembrie 1912, când s'au cenzurat și acceptat socoțile Reuniunii, având în vedere că adunarea generală a Asociațiunii pentru literatura și cultura poporului român se hotărise a se ține anul trecut la Orăștie și deci comitetul dar mai cu seamă Atelierul dela Orăștie va fi ocupat cu aranjarea expoziției, a decis ca adunarea generală prezentă să se convoace numai în lunile prime ale anului prezent.

Iată cauza pentru care în întreg anul trecut nu s'a convocat adunarea generală până în ziua de astăzi. În acest restimp comitetul și-a făcut datoria, despre ce vă raportează în următoarele:

Ca toate asocierile noastre culturale naționale așa și Reuniunea noastră în anul trecut a avut parte de momente îmbucurătoare și înălțătoare, dar și de duiosie și întristare.

Momente neuitate și de mândrie au fost acelea, la care Reuniunea noastră prin expoziția dela Orăștie a putut lua parte când cu mărețele serbări ale Asociațiunii ținute la Orăștie. O mulțămire caldă ne-a stăpânit, când la adunarea generală a despărțământului Deva ținută anul trecut în comuna Tâmpa ne-am putut delecta în rezultatele frumoase și hărnicia țaranilor și mai ales a țarancelor noastre de acolo și intrând în casele lor bine ajustate și îngrijite, am văzut că industria noastră de casă stăpânește și în acele părți; deci cu drag am crezut de cuviință să dăm un mic obol drept încurajare pentru expoziția ce au aranjat cu atâta istețime.

La glasul de chemare a Reuniunii femeilor române din Brașov, prin care s'a înfăptuit „Uniunea femeilor

române din Ungaria”, a răspuns și Reuniunea noastră prin participarea prezidente și una din membrele comitetului dna Olimpia Morariu. Asemenea s'a răspuns la invitarea ce ni s'a făcut la serbările deschiderii școlii de fete din Arad, prin o telegramă trimisă în numele Reuniunii, și tot telegrafice s'a mulțumit — după cum s'a hotărât și marelui binefăcător al Reuniunii noastre dlui Dr. Ioan Mihu.

Comitetul afară de cele 20 cor. date ca premiu la expoziția dela Tâmpa, ca și în anii de mai înainte, a contribuit tot prin asigurarea prezidente la colecta pentru pomul de Crăciun al copiilor dela școala din Deva o sumă de 20 coroane.

La expoziția dela Orăștie s'a premiat din cele 20 cor., date de dna Eleftera Dr. Mihali: măiestrul dna Toderescu cu suma de 50 cor., în speranța că după îndrumările ce le-a primit și i se vor mai da, se va face un pas înainte și în privința introducerii motivelor românești pe vase.

Ingrozitoarea și deprimătoarea veste a morții lui Aurel Vlaicu a îndatorat și Reuniunea noastră a luat parte la marea jele a neamului nostru, la jelea neconsolatei mame țărance din Binținț, trimițând prin prezidenta o condolență în numele Reuniunii.

Cât pentru celelalte petrecute în intervalul unui an ținem să amintim următoarele:

Precum vă este cunoscut, conducătoarea Atelierului d-șoara Tiberia Barcianu, primind dela Asociațiunea un stipendiu de a mecenatului Vasile Stroiescu, din 1 Septembrie 1912 a fost substituită — până la terminarea studiilor sale — prin d-șoara Victoria Barițiu. La 1 Octombrie 1913 d-șoara Tib. Barcianu a reintrat la atelier cu condițiile stipulate într'un act aflătoare la act și de atunci conducerea atelierului a trecut iară la d-șoara Barițiu.

Despre intrate și ieșite până la 31 Decembrie 1913 va raporta deosebit dl. casar, iar despre socoțile del atelier dna directoară și conducătoarea, — cât pentru sumele venite la mâna prezidente, la acte sunt note speciale din cari se vede, că din 1 Decembrie 1912 până la 31 Decembrie 1913 la mâna prezidente au sosit pe postă cu totul 310 cor. 10 fil. și 2 acții dela soc. de conserv. din Deva dela dl judecător Al. Nemes de Gherla, și s'a transpus respective asignat la casă prezidenta 3501 cor. 17 fil. Ajutoare dela bănci în anul trecut s'au votat 800 cor.

Amăsurat hotărârii adunării generale din Decembrie 1912 cele câte 1500—1500 cor. pe anii 1911 și 1912 cu totul 300 cor. s'au asigurat și s'au trimis la atelier. În speranța ulterioarei aprobări a onorabilei adunări generale, având în vedere speșele mari ale expoziției din Orăștie prezidenta a asignat și prin ea s'a trimis la atelier o sumă de 500 cor., care așa s'a fost dat din partea „Ardeleniei” ca ajutor pentru aranjarea expoziției, iar în ședința comitetului, ținută la 7 Decembrie 1913 la cercetarea dnei directoare expunerile motivate verbal și în scris a d-șoarei conducătoare, comitetul apretind motivele verbale și în scris sub rezerva aprobării d-voastră, a votat un ajutor pentru procurarea și introducerea unui nou boiu perfectționat.

Comitetul dela ultima adunare generală a ținut două ședințe, — iar biroul a rezolvit toate hârțile intrate și le-a înregistrat.

În firul acestora comunicăm onor. adun. gen. hârțile „Uniunii femeilor române din Ungaria” de la anul Noemvrje 1913, semnate de presid. și de secretarul Reuniunii, prin care ni se face invitarea ca și Reuniunea noastră să se înscrie în sânul membrilor Reuniunii.

Hârțile acestea cuprinzând o chestie mai importantă ne luăm voia a o cita în întreg textul ei:

Mult stimată dnă prezidentă!

Conform hotărârii luate în congresul Reuniunii femeilor române din Ungaria, constituite astăzi în Uniunea femeilor române din Ungaria — ne luăm voia a face următoarele comunicări:

1. Avem onoare a vă prezenta expozeul anexat, care a fost prezentat și complexat de congresul nostru ca program de muncă al Reuniunii asociate. Astfel fiecare Reuniune este chemată, ca după punctul de vedere să încerce a-și lărgi activitatea sa în sensul punctelor cuprinse, adoptând pe cele cari ar fi mai potrivite cadrului său actual de muncă socială. Totodată rugăm On. Reuniune a cultive și în creșterea fetițelor, precum și în cercurile sociale propriile cuprinse în acest expozeu.

2. Cu deosebire rugăm On. Reuniune a pune și întru rându sa în chestiunea marelui orfelinat (punct F) a că realizare este o necesitate imperioasă pentru părinții nostri. Deci Vă rugăm ca în discursul lunilor de primăvară binevoii a începe colectarea în scopul acesta și totodată să stăruie a face o peșteră de binetacere anume pe acest scop.

3. Vă mai rugăm ca în senzul punctului F. (litera e) mențiunile să facă consemnarea acelor orfani din cercul de cari ar fi demni de ajutor. Aceasta consemnare, precum și rezultatele obținute relativ la punctele amintite mi s'au dat. Vă rugăm a mi le comunica până la datul de 1 Martie 1914, adresându-le subsemnatei prezidente în scopul ca să se poată raporta congresului viitor, progresul obținut de Uniune în decursul primului an de activitate.

Ne luăm încă voie a Vă ruga să binevoiți a transmite în senzul statutelor taxa Reuniunii asociate. Această taxă poate fi în suma anuală de cel puțin 20 cor. ca membru ordinară, sau în suma de 400 cor. odată pentru totdeauna, plătită și în cel mult 4 rate egale în intervale de câte un an.

Taxele se vor trimite la adresa casierei Uniunii din Virginia Vlaicu, Brașov, str. Prundului.

Primiți stimată dnă presidentă asigurarea distinsei noastre stime împreună cu anticipativa mulțumită pentru toată conlucrarea Dvoastră.

Brașov, Noemvrie 1913.

Marla B. Balulescu,
prezidentă.

Sidonla Petrovici,
secretară.

După aceste comitetul propune, ca on. adunare generală:

1. Să ia la cunoștință acest raport, dând comitetului absolutor, — în special

a) să ia la cunoștință, percepțiunile și asigurările făcute de prezidentă;

b) să ia la cunoștință reintrarea dsoarei Tiberia P. Barcianu, ca conducătoarea Atelierului;

2. să se înscrie și Reuniunea noastră ca membră fundatoare a „Uniunii femeilor române din Ungaria” cu taxă de 400 cor.;

3. să voteze, pentru Atelier, pe anul 1913 un ajutor de 300 cor., ca întregire la cele 1200 coriane votate de către comitet — făcându-se astfel o sumă de 1500 cor., iar pe anul 1914 până la 31 Dec. un ajutor de 1500 cor. adică cu totul pe doi ani 3000 cor.

Urmează raportul dsoarei Tiberia Barcianu, conducătoarea atelierului dela Orăștie:

Onorată adunare generală!

Cu citirea bilanțului Vi se oferă fraza clară despre întreg demersul afacerilor atelierului ce privește partea financiară, și-mi rămâne a Vă raporta felul său de acțiune. Munca e aceeași ca în toți anii de-a rândul, — executată cu țărance în atelier și acasă la ele. Cu toamna anului trecut din prilejul adunării Asociațiunii la Orăștie atelierul a aranjat o expoziție de industrie casnică despre a cărei frumusețe V'a vorbit ziarele.

Ca comande mai mari executate în atelier a fost a dnei Eleftera Dr. Mihali — o perdea pentru Majestatea Sa regina României și două ornate bisericesti comandate de Ilustritatea Sa Episcopul Hosszu și destinate bisericilor din Loretto (Italia) și Lourdes (Franța).

Cu reîntorcerea mea la conducerea atelierului s'a introdus și dantelăria lucrată cu acul și cu ciocanele și se pirogravează mărunte obiecte.

Fiecare dintre noi avem cunoștință că sunt 7 ani împliniți de când Reuniunea susține acest atelier de industrie casnică, ce până acum a costat-o peste 15.000 cor. plasați la intervale după cum împrejurările cereau, și după chitpul căruia i s'a dat viață neconținut va neceșita sprijinul Reuniunii, căci noi nu avem atelier, avem o școală, — ce profesează mai multe tehnice și efectuește toți articolii posibili de executat în țesut, cusut, brodat, etc. O școală nu face negoț, iar un atelier se specializează și stă sub o conducere capitalistă mare. Ca să avem o idee ce va să zică industria casnică la străini Vă număr câteva exemple: Elveție ocupă în această branșă 67.080 femei și 25.082 bărbați. În Ungaria produse industriale plasate prin agenți în țară și străinătate atingeau în 1900 suma de 1.120.000.56 cor. și anume: produse textile 773.887.19 cor., olăria 67.120.89 cor., diverse 279.792.48 cor. și ocupă în branșa textilă peste 1000 lucrătoare.

Ce este aceasta însă pe lângă Boemia, care numai în branșa țesutului și a pasementeriei ocupă la 70.000 de lucrători și lucrătoare cu o valoare de produse anuale de peste 40 milioane, iar dantelăria singură ocupă la

40 mil bărbați și femei cu produse anuale de 3 jum. milioane. Lucru ce ne spune că progresul pe terenul industrial nu se poate face decât acolo unde există anumitele industrii capitaliste — cum și valoaroase produse în masă.

Noi se înțelege față de aceasta suntem o picătură în mare, dar mai multe picături de acestea creiază marele. Deocamdat Reuniunea după rapoartele anilor ce-tiți va purta mângâierea că a făcut o binefacere cu țăranca trudită, și a dăruit în neam fetișoarelor o ocupație ce le aduna de pe ulți și le înseninează gândul. Feeria scenei e frumoasă întotdeauna și să nu uităm că fiecare scenă își are și culisele unde nu fiecăruia îi este permis să privească. Vă intrighează să cunoașteți pentru ce atelierul spesează atâtia bani?

Binevoiți a ceti în cartea socoților rubricile intratelor și eșitelor. — Dorți a cunoște ce se lucrează? Atelierul își are expoziția permanentă — stau la dispoziția fiecărei țărance cu îndrumări în măiestria țesutului, cusutului și dantelăriei — tot ceea ce împrejurările permit, facem în favorul țărancei și străduim a mulțumi on. public la care suntem avizați.

A susținea această artă populară e datorința celor luminați pentru care binefacere adusă se impune izbânda frumoasă.

Înainte de a începe jertfesc pentru această instituție și arta rustică dlul Dr. Ioan Miha, dnei Victoria Dr. Erdélyi și dnei Elena Pop Hosszu Longin cum și înainte de a atâta jertfește pentru tot ce se chiamă frumos, dlui Vasile Stroescu, în numele țărancei române îmi plec fruntea la pământ, aducându-Vă din sufletul lor grăirea atât de sinceră și nemeșugită. Doamne dă-le sănătate!

Sfârșesc pentru a mulțumi și dlui A. Vlad de ajutorul dat în întregirea socoților și rog. on. comitet a prelua controlarea cărților, bilanțului și chitanțelor.

Tiberia Barcianu.

Se aleg apoi diferitele comisii, pentru aprobarea raportului general, revidarea socoților și pentru înscrierea membrilor noi.

D. Dr. Iustin Pop într'o vorbire plină de avânt îndeamnă pe cei prezenți la primirea raportului general, și stăruie mai cu seamă asupra punctului ca Reuniunea noastră să se înscrie în șirul membrilor fundatoare a „Uniunii femeilor române din Ungaria”. Se primește cu însufletire.

Socotile Reuniunii se primesc, din cari se vede că Reuniunea dispune de o avere frumoasă 24.677 cor. 74 fil. din cari averea Atelierului dela Orăștie reprezintă o valoare în sumă de 11.300 cor., iar Reuniunea de 13.377 cor.

S'au înscris 14 membri noi, încasându-se suma de 104 cor.

Mulțumind doamna prezidentă sprijinul ce l'au dat cei prezenți față de această Reuniune, încheie adunarea, dorind ca toții să ne simțim bine la concertul de seara.

Raportor.

O voce din public.

Arad, 25 Februarie.

Directorul nostru a primit azi următoarea scrisoare:

Domnule director,

Cu adânc regret am văzut, că în numărul de ieri al „Românului” raportorul dvoastră în raportul său despre a VI-a conferință a reuniunii femeilor române din Arad, vorbind despre colaborarea dlui Aurel Raicu la această conferință prin lectura schiței „Bubico” de I. L. Caragiale spune, că un vecin i-ar fi șoptit la ureche că „schița nu ar fi fost potrivit aleasă pentru gustul publicului”. „Vecinul” din chestie a putut șopti despre gustul său individual, eu însă am ținut să mă înformez la cei mai mulți din aceia cari au avut plăcerea să asculte lectura dlui A. Raicu și pot să spun, că schița a-

leasă și felul, cum ea a fost citită, a plăcut foarte mult publicului.

Dacă ați dat loc șaptei vecinului, rog să publicați și părerea aceasta a mea.

Unul din cei de față.

Dăm loc acestei voci din public și constatăm și noi, că schița cetită de d. Aurel Raicu a fost foarte bine aleasă și că a plăcut mult publicului. Dlui Aurel Raicu i se cuvine toată lauda, că abătându-se dela indolența multora pentru mișcările culturale românești din Arad își ofere la toate ocaziunile sprijinul pentru aceste mișcări.

INFORMAȚIUNI

Limba română la universitatea din Viena.

Arad 25 Februarie.

Au apărut în unele ziare din București și dela noi informații despre „inaugurarea catedrei pentru limba și literatura română la universitatea din Viena”, și în legătură cu știrea aceasta unele neexactități.

De fapt, lucrurile stau precum urmează, și e just a le preciza și în interesul adevărului și din simț de echitate:

Nu s'a deschis până acum nici o catedră de limba română la universitatea din Viena. Cursul inaugurat Sâmbăta trecută de d. profesor cons. aul. Dr. W. Meyer-Lübke, renumitul romanist, se face de d. profesor Caracostea din București în cadrul „Seminarului de limbă română” înființat și susținut de regatul român, și pus sub conducerea dlui profesor Meyer-Lübke. Seminarul s'a inaugurat în Noemvrie 1911, cu solemnitate frumoasă, de d. Dr. Meyer-Lübke, asistat de d. Dr. Ilie Bacinschi.

Dar și înainte de aceea au fost cursuri de limbă și literatură română, acelea chiar, oficial la universitate: anume, cele făcute acum 12 ani de dnii Dr. Iosif Popovici și Dr. Sextil Pușcariu.

Să nu ne amăgim nici cu privire la limba de predare: aceea la toate cursurile universității din Viena este limba germană. Nici nu putem aștepta o excepție numai pentru noi. La Seminar, fiind acela al nostru, putem dispune.

Cum a avut la început d. Bacinschi din Cernăuți, — așa va avea și d. profesor Caracostea bun prilej să săvârșească o frumoasă și vrednică operă românească cât va sta în preajma acestei însemnate instituții de știință; dsa e profesor de seamă, a fost format în școala dlui Ovid Densusianu la București și a luat doctoratul la Viena. Vorbindu-se de această lecție de inaugurare, s'a scris undeva că d. profesor Caracostea arătând însemnătatea universității din Viena pentru cultura românească ar fi afirmat că și astăzi acolo este cel mai bun prilej pentru studiul literaturii românești, a celei mai vechi. Nu credem că ar fi zis d. Caracostea așa ceva. Dsa știe foarte bine că astăzi, har Domnului, filologie și istorie românească nicăiri nu se poate studia așa ca în însaș Româna, la București ori la Iași; iar în străinătate, înainte de toate la Cernăuți. Socotim că a fost necesar să se precizeze acestea, ca să nu fim nedrepti nici față de noi nici față de alții.

Mersul vremii. Institutul meteorologic anunță: vreme schimbăcioasă.

Prognostic telegrafic: ploii.

Temperatura la amiazi a fost: 5.8 C.

„Domnul notar”. Ni se depeșează din București: Cercurile artistice de aici așteaptă cu viu interes premiera mult făgăduitoarei piese dramatice „Domnul notar” a laureatului nostru poet Octavian Goga. Premiera va

**Florărie nouă de
flori naturale.**

(la 1800)

Aduc la cunoștința on public din loc și provincă, că în primele zile a lui Februarie voi deschide în Arad, str. Zrinyi (Palatul-Bohus), o elegantă

florărie de flori naturale,

unde voi ținea în permanență mare asortiment de flori tăiate, în oluri și flori decorative. — Cununi și buchete execut grabnic și expediez acasă cu prețuri foarte convenabile și cu mult gust după moda din orașele mari.

Rog binevoitorul sprijin:

Cu distinsă stimă:

Jánossi Károly,
grădinar artistic și decorator.

avea loc acum Duminecă pe scena Teatrului Național. După cum știm piesa dlui Goga va duce pe cea dintâi scenă românească imagini și acțiuni de un dramatism sugiduitor, ce se petrec în atmosfera românismului din Unirea. Dorim prietenului și colaboratorului nostru cel mai frumos și mai meritat succes.

MEMORIA LUI VLAICU IN VIENA. Ni se scrie: La 24 Ianuarie a. c., la ședința aeroclubului din Viena, președintele, baronul Economu, a amintit numele și numărul aviatorilor morți anul trecut.

Când a rostit numele lui Aurel Vlaicu, marele nostru aviator, toți cei de față s'au sculat în picioare în semn de doliu.

Moartea lui Nae Dumitrescu. La Câmpina a avut loc înmormântarea cunoscutului prahovean, om de bine, Nae Dumitrescu părintele dlui N. Dumitrescu-Câmpina directorul ziarului „Universul”.

Defunctul era cunoscut în Prahova ca un cetățean eminent, se făcuse iubit la Câmpina prin actele lui umanitare, prin bunătatea inimii lui, pentru cari calități, Câmpinenii l-au fost ales ajutor de primar, consilier comunal, etc.

Inlumarea rămășițelor pământești ale regretatului Nae Dumitrescu s'au făcut în cavoul familiei, la Câmpina în prezența unui mare număr de prieteni și cunoscuți.

Trimitem dlui Dumitrescu-Câmpina adâncile noastre condoleanțe pentru pierderea bunului său părinte.

Pledoarele apărătorilor în procesul Rutenilor. Procurorul de stat Dr. Andor Illés, care și-a terminat rechizitorul de abia ieri la amezzi, a ridicat acuza pentru **agitație** împotriva a 5 acuzați, iar împotriva celorlalți pentru **agitație și ațătare la răscoală.** Împotriva lui Vorobciuk afară de aceasta și pentru mituire.

După rechizitorul procurorului și-a rostit pledoarul apărătorul lui Kabalyuk și a lui Vorobciuk, **D. Artur Klein.**

Procurorul — a spus acesta — a cerut o pedepsire exemplară, eu însă cer dreptate. Procesul actual e o dovadă, că și acum mai există procese contra schizmaticilor. Libertatea religioasă există și azi numai pe hârtie. Episcopul credinței iubirei oprește înmormântările și astfel jandarmii trebuie să îngroape cadavrele. Rutenii emigrează în America, își caută preoții, dar îi găsec numai pe cei greco-orientali, cari se îngrijesc de ei mai bine. Rutenii aud dela aceștia că credința lor strămoșească e cea greco-orientală și reîntorcându-se acasă ei îndeamnă să treacă la credința pravoslavă și pe ceilalți. Pentru aceasta ei sunt târați pe băncile acuzaților. Aci sunt actele, cari dovedesc, că ei au făcut încercări de trecere în cadrele legale, dar rugările lor au fost refuzate și s'a abuzat chiar de neștiința lor.

Când Kabalyuk s'a hotărît să se facă preot, mișcarea se pornise deja de mult. Autoritățile totuși l'au pedepsit pentru formalități. Kabalyuk a doua oară a fost apoi mai cuminte și s'a adresat protopopului din Miskolcz. Pentru această faptă el a fost târit în fața tribunalului. Acuza ridicată împotriva lui e că a cunoscut intențiile politice ale contelui Bobrinsky, insigniile rusești, că a răspândit cărți de rugăciuni în cari sunt rugăciuni pentru țară, străduindu-se să-i câștige pe Rutenii pentru patriarhatul rusesc.

Pentru aceasta acuza se aduc ca dovadă Duliskovich și Gerovski. Depunerile lui Duliskovich nu pot fi deplin acreditate. Se aruncă bănuiele că puterea de stat rusească sprijină mișcarea. Dar dacă aceasta ar fi adevărat trebuie să constatăm, că în Rusia sunt stări foarte rele, deoarece a fost oprită multă vreme chiar apariția ziarului „Ruskoje Pravda”. Procurorul a mulțumit lui Bobrinsky pentru că a venit să depună ca martore în fața tribunalului dovedind aceasta deja de sine vinovăția acuzaților. Dar dacă contele Bobrinsky nu s'ar fi prezentat desigur s'ar fi zis, că pentru ce nu vine să-i apere pe cei nevinovați, iar după legile noastre s'ar fi făcut vinovat chiar de contravențiune, pentru că dacă nu există pericol pentru el avea datoria să sară în ajutorul nevinovaților. Dacă contele Bobrinsky a fost sufletul mișcării de ce n'a cerut procurorul ca acesta să fie pus sub acuza.

Depunerile lui Bobrinsky au dovedit însă nevinovăția acuzaților. El a dorit să vorbească rusește ca să-l înțeleagă și acuzații că i-a mințit aceia cari le-a pus în vedere scutul Rusiei și al țarului. Dar nu l'au lăsat.

Apărătorul Dr. Klein arată apoi cum Duliskovits s'a înfățișat lui Bobrinsky cu scrisori de recomandare cerând ajutor pentru frații lui de o credință, ce se află în mizerie. Astfel i-a dat Bobrinsky lui Duliskovits 1000 de coroane. Kabalyuk nu poate fi tras la răspundere pentru răspândirea cărților de rugăciuni rusești. Din aceste căți au fost rupte filele cu rugăciunea pentru țară și nime nu poate dovedi, că Rutenii s'au rugat pentru țară.

Vorobciuk e nesigur în depunerile lui și astfel acestora nu se poate da o importanță, iar acuz. Parkamincez nu e normal. Din acuzele ridicate împotriva lui Kabalyuk se pot menține numai cetire și răspândirea ziarului „Ruskoje Pravda”.

Apărătorul își termină pledoarul cerând achitarea acuzaților Kabalyuk și Palkamincez, neexistând nici o dovadă pentru vinovăția lor.

Apărătorul lui Vorobciuk Dr. Lud. Báthory spune despre clientul său, că e somnanbul și nu poate fi tras la răspundere. Cere achitarea lui Vorobciuk.

La desbaterea de azi înainte de amezzi și-au rostit pledoarele Dr. Alexandru Somlo, apărătorul lui Ștefan Vakaró, Dr. Ötreicher apărătorul lui Ștefan Kemény. Dr. Római Zoltán și Dr. Iosif Papp. Cu toții arătând netemeinicia acuzelor au cerut achitarea clienților lor.

Infrățirea jidano-română din Alba-Iulia. Ni se scriu următoarele: În 1913 s'a aranjat un bal costumat în Alba-Iulia. Când a fost vorba, să se invite străinii sau nu, inteligența română s'a desbinat în două tabere.

Una era de părerea că da, iar cealaltă striga că-s trădători aceia cari voiesc să se invite și străinii.

S'au invitat numai Români, dar taberele nu s'au mai împăcat. Societatea românească a rămas divizată în două partide: moderați — și intransigenți. Moderații la mișcările românești n'au mai luat parte.

În anul curent intransigenții au hotărît să se aranjeze iarăși un bal. Chestia că oare să se invite la bal și străini s'a adus iarăș pe tapet.

Moderații n'au luat parte la consătuire. S'a hotărît să se invite numai Români. Deodată s'a trezit societatea românească, că înainte de bal (care va fi în 26 c.) au fost invitați și mai mulți Jidani. Căutând după numele celui ce i-a invitat, s'a aflat că e șeful intransigenților. Credeam că va fi tras la răspundere pentru asta, dar n'a fost. E destul de trist că conducătorii Românilor din Alba-Iulia nu se pot lipsi de societatea speței celei mai scârboase și mai impertinente de pe lume.

O rectificare de frontieră ruso-germană. La camera seniorilor din Germania, s'a prezentat un proiect de lege relativ la o rectificare de frontieră ruso-germană dela Memelstron până la Pissek (Prusia orientală). Rusia va ceda 86.92 hectare și Prusia va ceda Rusiei 90.07 hectare. O altă rectificare se va face dela Baltica la Mamelstron.

Un caz de telepatie. Din Nizza se anunță: Aici se află în temniță un german cu numele Albert Wolf, care a ucis pe un comerciant din Lipsca în apropiere de Mentone.

Mama ucigașului din cauza marelui dureri, s'a sinucis. În aceeași noapte Wolf, care nu știa nimic de moartea mamei sale, a fost cuprins de o înfiorătoare halucinație. El a început să sbiere, a trezit pe paznici strigând: „Mama mea e moartă!”

O istorie turcească oficială a războiului balcanic. Revista militară din Constantinopol: „Apărarea națională” scrie: Statul major otoman a hotărît publicarea unei cărți despre războiul balcanic. Pentru a face o carte completă și imparțială, toți ofițerii cari au luat parte la campanie au înștiințat să pună la dispoziție statului major articoli din carnetele lor și să-și spună părerea despre acele evenimente.

Uraganul din Lyon. Un uragan a pricinat mari stricăciuni la Lyon și prin împrejurimi. Special la expoziția interurbană, unde au fost distruse mai multe clădiri. Pagubele sunt evaluate la 1 milion. Pe câmpul de aviație au fost distruse mai multe aeroplane în valoare de 500 mii lei.

Ancheta cu privire la starea sanitară a armatei franceze. Deputații radicali și socialiști au hotărît după lungi discuțiuni să însărcineze pe deputații Jaures și Augagneur să ceară la camera ca guvernul să facă o anchetă asupra stărei sanitare a armatei. Se crede că această acțiune e îndreptată împotriva serviciului militar de 3 ani.

Temeri de noi turburări la Saverne. Din Strassburg se telegrafiază că știrca despre reînvoarea regimentului 39 de infanterie la Saverne a produs senzație în cele două localități. Sunt temeri de noi turburări.

Moartea lui George Castriota. Se anunță din Paris moartea lui George Castriota, unul din pretendenții la tronul Albaniei carea zicea că se trage din neamul marelui erou cu același nume.

Berlinul și viața de noapte. Un membru al Reichstagului, a ridicat chestiunea vieții de noapte la Berlin, dând alarma că dintr'un spirit de imitațiune Berlinul a ajuns un focar de corupție.

Sunt sute de localuri, cari stau deschise totă noaptea și unde tinerimea noctambulă „petrece” în societatea femeilor decăzute.

Indignatul prusian a mai adăugat că la Paris mai toate localurile se închid la 1 din noapte și destrăbălarea nu e așa de mare ca la Berlin.

Câteva miliarde. În Franța au fost angajate la pariul mutual, în ultimii 12 ani, 6 miliarde (exact 5 miliarde, 985,888.441 franci).

În 1912 a fost angajată cea mai mare sumă: 405,874.200 franci.

Mascagni și furlana. Intr'un hotel din Roma, Paray cântă o furlană (compoziția sa).

Trecând Mascagni pe acolo, la rândul său așezul la piano și execută furlana din opera „Balul mascat”. Antrenat de subiectul său, el improvizează o altă furlana și aminti auditorilor săi că el a dansat altă dată acest dans, plin de grație și de frumsețe.

Mascagni a anunțat că va publica noua sa operă. Numai să nu-i fie pusă la index, ca și toate operele (ce-i dreptul nemuzicale) ale lui Maeterlink!

În sfârșit nu mai sunt „indezirabili”! Se știe că autoritățile „liberei Americi” au prostul obicei să interzică accesul teritoriului persoanelor cari sunt suspecte, sau cari au o situație socială neregulată. Aceste persoane se numesc „indezirabile”, nedorite.

Acum o lună de zile, o cântăreață celebră Mary Lloyd vroind să debarce la New-York a fost declarată „indezirabilă” sub cuvânt că bărbatul care o întovărășea, nu era soțul ei. Artista a declarat că dacă nu îi e soț, îi va fi. În sfârșit după oarecari intervențiuni, artista a putut pătrunde în Statele-Unite și zilele trecute ea s'a căsătorit cu tovarășul ei de călătorie.

Nu o fi influențat poate la această căsătorie și autoritățile americane?

Pierderile Sârbiei în războiul balcanic. Biroul presei din Belgrad spune că ministrul de război a comunicat la Skupștină următoarele cifre despre pierderile armatei sârbești în ultimele două războaie: în războiul turco-bulgar: morți 5.000, răniți 18.000; în războiul sârbo-bulgar: morți 7—8.000, răniți 30.000. Au murit de pe urma răniților căpătate 2.500, de boli 11 până la 12.000 și 4.300 de hoieră. Printre aceștia, din urmă 4.000 numai în războiul sârbo-bulgar.

Ultimul număr din Revista „L'illustration”, are în prima pagină o ilustrațiune reprezentând o scenă din Cișmigiu, în care A. S. R. principesa Elisabeta, patinează întovărășită de A. S. R. principele George al Greciei.

Tren deraind din cauza vijeliei. Lângă gara Brigue, expresul Milano-Paris, la eșirea sa din tunelul dela Simplon, a fost apucat de o vijelie furioasă, care l-a făcut să deraieze. Mai mulți călători au fost răniți iar unul a fost omorât. Lăcrările pentru a se libera linia merg greu.

Sinuciderea unui prinț. Din Paris se anunță: Familia princiară Pignatelli care trăiește în Biarritz, a primit zilele trecute din Barcelona știri, că unul din membri familiei sa' împușcat în stradă din cauza unui amor.

Munca de noapte a copiilor. Comisiunea franceză însărcinată cu examinarea propunerii făcută de abatele Lémire, relativă la suprimarea lucrului de noapte în uzinele de foc, s'a întrunit zilele trecute sub președinția dlui Méline.

D. Metin, ministrul muncii, a făcut cunoscut rațiunile de principiu, care îi par să justifice suficient, interzicerea absolută a lucrurilor de noapte a copiilor, rațiuni de igienă și de siguranță, rațiuni de moralitate de asemenea.

Conferința diplomatică convocată pentru Septembrie 1914 se va ocupa și ea de această chestiune.

Pregătirea romului și a licherurilor în mod casnic! 100-200 procente economie, 20 fileri, 1 dosă de extract de rum concentrat de Jamaica, sau orice extracte de licheruri, prin care se poate pregăti 1 litru rum foarte fin, ori 2 litri de licher foarte fin. La fiecare sticlă se aceluie și modul de pregătire.

În schimbul unei sume de 30 fil. în mărci postale trimis franco o dosă de mostră din ori care extract de licher sau rum.

Magazin principal: **Parfumerle Antaloczy „Hygiene” Timișoara-Cetate** (Temesvár-Belváros) vis-à-vis de intrarea cafenelei hotelului „Coroana”. (A. 1415).

In atențiunea bolnavilor! Balsamul Mittelmänn pentru stomac încetează în scurtă vreme lipsa de apetit, incuierarea scaunului, durerile de cap, cărceii de stomac, arderea de stomac, apoi tot felul de boale de intestine, luând de 3-ori la zi, înainte de mâncare, câte-o lingură cafea. **Prețul 2 coroane.** Pregătește și expediază: **Eugen Mittelmänn, farmacie la „Leul de aur” în Ungvár, str. Nagyhid-u.** (Mi 1621)

Cronica socială.

Concert și repr. teatrală în Ildia (Illyéd). Duminică în 1 Martie Reu. de cetire și cântări din Ildia va aranja un concert împreună cu reprezentanții teatrali. Se va juca „Nunta fără voie” piesă populară în 2 acte de Nicolae Vucășeanu.

Concert împreună cu reprezentanții teatrali în Pauliș. În 1 Martie va avea loc în comuna Pauliș un concert urmat de reprezentanții teatrali aranjați de corul gr. or. român. Se va juca „Piatra din casă” piesă de V. Alexandri și „Tigănușul cătană”) comedie de E. Suciu.

Reprezentanții teatrali în Brad. Junii sodali comercianți din Brad vor aranja Sâmbătă la 15-28 Febr. o reprezentanție teatrală în sala dela „Hungaria”. Se va juca „Tarmazonul din Hârșău” comedie în 3 acte de V. Alexandri și „Păcălisorul” operetă într-un act de V. Alexandri. Va urma dans.

Concertul reuniunii române de cântări „Hilaria” din Oradea-mare. Primim următoarele: Concertul ce-l va aranja „Hilaria” în 26 Februarie n. a. c. promite a fi unul dintre cel mai succes, ce s'a dat vreodată în Oradea.

Zilnic își anunță participarea o mulțime de oameni atât din Bihor cât și din comitatele învecinate și după cum suntem informați deputații noștri încă vor lua parte aproape în număr complet.

Nici când n'am observat atâta interes față de o manifestație românească ca acum.

De astădată comitetul a luat hotărârea, ca concertul să se înceapă precis la orele 8 seara, fiind un program lung și obositor. Rugăm deci publicul să se țină de termenul acesta.

Reprezentanții teatrali în Buteni. Din inițiativa dlor Dr. Grozda, Dr. Papp, Dr. Costina și d. Penes s'a aranjat o petrecere foarte drăguță în 22 l. c. Un farmec nespus a produs decorul sălii cu covoare și prosoape lucrate de măstrele noastre țărance. Efectul bun a fost mărit și mai mult prin jocul frumos al diletanților. Mare ne era dragul când vedeam dedicându-se artei naționale elita noastră. În părțile noastre a fost nou decorul salei în stil național, ce putem mulțumi d-nei Dr. Grozda, care a avut ideea aceasta și nou a fost că în inimile elitei noastre a pătruns dragostea pentru arta noastră națională. După reprezentanție (Capriciu unui tată și Vacanții) când diletanții sus numiți și diletanțele gentila dșoară Florica Bodea, dna Dr. Grozda, dna Dr. Papp și dna Roxin au apărut în sala de dans îmbrăcate în foarte frumoase costume naționale în corpore și incinși în horă privitorii au izbucnit în furtunoase urale.

Diletanții și diletanțele pentru osteneala ce au depus în aranjarea petrecerii pot să aibă mulțumirea sufletească că au pus nou material combustibil în focul dragostei pentru națiunea noastră.

Șezătoare școlară în Ghioce. Corpul învățătoresc din Ghioce cu concursul preoților locali, au luat frumoasa inițiativă, de a aranja cu elevii școlii superioare în decursul anului, mai multe șezători școlare, cu scopul de a infiltra în sufletul poporului iubirea față de tot ce e frumos și a promova dragostea de învățătură. Prima din aceste serbări închinată lui Aurel Vlaicu o vor ținea-o în 1 Martie n. a. c. cu un bogat program.

Concert în Sânmihailu. Reuniunea de cântări „Concordia” din Lighet va aranja în 1 Martie un concert urmat de dans în comuna Sânmihailu.

Reprezentanții teatrali în Oravița-montană. Reuniunea rom. de cântări din Oravița-montană va aranja în 28 Februarie petrecere împreună cu reprezentanții teatrali.

ECONOMIA

Bursa de cereale din Budapesta.

(După 50 kgr.)

— 25 Februarie.

Grâu pe Aprilie	12.24
Grâu pe Mai	12.09
Grâu pe Octomvrie	11.02
Secară pe Aprilie	9.33
Secară pe Octomvrie	8.62
Ovăș pe Aprilie	7.61
Ovăș pe Octomvrie	7.63
Porumb pe Mai	6.71

BILANȚUL „ALBINEI”.

Revista Economică scrie:

Dacă bilanțul „Albinei”, în urma situației, ce acest institut ocupă în organizația noastră financiară, a fost așteptat în trecutul lui de 4 decenii și mai bine, totdeauna cu viu interes de publicul românesc, cu îndoit interes vor fi cetite de sigur, cifrele bilanțului anului expirat, al anului al doilea de criză acută, și în care s'a dovedit mai mult ca ori și când în cursul celor 41 de ani trecuți marea însemnătate a acestui puternic institut în viața noastră economică-financiară.

Când și în ani atât de grei din punct de vedere financiar, cum au fost anii 1912 și 1913, un institut, nu numai că nu e nevoit a-și restrânge afacerile, ci e din contră în situație a și le menține și desvolta chiar, fie și în o măsură mai modestă, aceasta este de sigur o dovadă neîndoioasă a puterii lui de viață, a trăinicieii și a solidarității lui. Și lucrul acesta se deslușește foarte lămurit din cifrele ultimului bilanț al „Albinei”, care arată în toți ramii

de afaceri mai importanți, sporuri, la unii chiar considerabile.

Escontul de ex. ramul principal de afaceri active, prezentând la finele anului 1913 starea de K 19,072.201, arată față de anul precedent un spor de K 91.000 rotund, iar Cred. cambiale cu acoperire ipototecară au crescut, în cursul anului 1913, cu peste un sfert de milion la K 9,354.534, prezentând ambele cifra de K 28,426.736, sau peste 50 procente ale activelor totale de K 56,540.751. Un spor de peste jumătate milion prezintă și poziția Credite de Cont-Curent, în sumă totală de K 7,656.877. La acești 3 ramii de afaceri creșterea totală, față de 1912 se cifrează cu peste K 850.000 — o cifră de sigur respectabilă pentru timpuri de criză și căr care au fost salvate de peire numeroase existente, în cursul anului expirat.

Decreșteri arată dintre ramii activi de afaceri numai Imprumuturi ipototecare, de peste ¼ milion (starea K 13,124.115), acordarea imprumuturilor nouă ipototecare, pe amortizare, în urma imposibilității de a plasa scrisurile fonciare; fiind sistată și la „Albina”, precum a fost sistată la toate băncile mari din țară în ultimii 2 ani. S'au mai redus cu neînsemnata sumă de rotund K 67.000 și Creditele personale (Obligațiuni țărănești) un ram de afaceri sistat deja de câțiva ani și în continuă reducere.

O reducere considerabilă, de aproape K 431.000, la K 3,498.094 se remarcă la Efectele publice, o consecuență naturală a cursurilor scăzute, ce au avut toate valorile de bursă în tot timpul crizei financiare, cursuri ce nici la finele anului expirat nu s'au îmbunătățit decât în măsură foarte mică.

Dintre pasivele bilanțului cifra cea mai considerabilă o prezintă Depozitele spre fructificare, cari cu toată teama de război a deponenților și a concurenței mari pe terenul acuirării lor nu s'au redus față de 1912 decât cu K 400.608 la K 22,773.692; — asemenea s'a redus cu mai mult de K 1,374.738 poziția. Diverse conturi creditoare le K 4,786.935 în schimb însă s'au sporit Reescontul cu aproape K 850.000 la K 8,025.219, o sumă respectabilă cu care primul nostru așezământ financiar a sărit în ajutorul numeroaselor bănci ale noastre, ajunse în strâmtoare și primejduite uneori în existența lor de creditorii străini, lipsiți în timpurile de criză de ori ce considerație, față de clientela desmerdată și ademenită în timpuri de abundență de numerar.

Fondurile de rezervă, incl. fondul special de garanție al scrisurilor fonciare (de K 560.000) și cel de pensiune (de K 860.658) se urcă conform ultimului bilanț la K 2,423.818, arătând față de 1912 un spor de K 154.000.

Venitul brut al anului 1913 se cifrează în total cu K 3,139.990, arătând față de 1912 un plus de venituri de K 284.858, provenit în partea cea mai mare a lui din interesele mai urcate încasate în cursul anului expirat.

După detragerea cheltuielilor totale de K 2,436.363 în creștere față de 1912 cu circa K 80.000, — rezultă, conform bilanțului, un profit net de K 703.627, mai mare decât în 1912 cu K 203.081 și care profit net corespunde unei rentabilități de 11.66% ale capitalului de K 6.000.000 — deplin vărsat, în cursul anului 1913.

Credincioși principiului urmat de decenii, conducătorii „Albinei” au ținut să prezinte și de data aceasta publicului, în prima linie, un bilanț solid și real, continuând a-și înmulți și în ultimii doi ani rezervele latente, a cărora sumă precum rezultă din bilanț reprezintă cifre considerabile și constituie un razim puternic al acestui institut pentru timpuri critice.

Cordiana, inst. de credit în Fofeldea, cu capital societar 120,000, fond de rezervă 45,000, depuneri 332,000, active 745,000, a realizat anul trecut un profit de 16,700. În adunarea generală din 22 Februarie ținută sub prezidiul preș. Iosif Lissal, s'a reales în direcțiune d. Alekse Manuil inv. p., iar comitetul de supraveghiere sau ales: A. Millea, Ioan Popa inv. p., Iosif Comșa inv., Pavel Manuil și George Pralea. Dividenda 9 cor. Pentru scopuri filantropice s'au dat: cor. 450 Școlii comerciale Brașov, cor. 30 Mesei acad. A. Mureșianu în Cluj; cor. 30 Mesei stud. Brașov; cor. 20 pentru 10 abon. la Biblioteca Asoc. etc. (Adresa bănci: Ujegyház.)

Bibliografie.

A apărut:

„Viața Nouă” număr 12 cu următorul sumar: E. Speranția: Necunoscuți. — N. Șerban: Recrutarea profesoriilor universitari. — N. Rath: Când iarna e regină. — M. Cruceanu: Korisdar. — Const. T. Stoika: Cantilene. — D. Protopopescu: Când ești bătrân (trad. din W. Yeats.) — Mișcarea intelectuală la noi și în străinătate. — Literatură. — Artă. — Filosofie. — Invățământ. — Supliment artistic.

Redacția și administrația: București — 184, Calea Victoriei.

Dr. Sebastian Stanca: Pocăiții. Studiu pentru combaterea sectei pocăiților.

Sibiu. Tiparul Tipografiei Arhidiecezane. 1913. Prețul 4 cor.

Dr. Petru Barbu: Chestiunea manualelor de religie pentru școlile medii. Caransebeș. Tipografia diecezană. 1914.

LA LIBRĂRIA „CONCORDIA” ARAD SE AFLĂ DE VÂNZARE:

Guilelm Șorban: Piese lirice și jocuri românești pentru piano în 4 caiete. Prețul unui caiet cor. 3.—, 4 caiete împreună cor. 10.— + porto conținutul caietului I: Joc românesc, Hora, Cântec fără cuvinte. Caietul II. Joc țărănesc, Vals lin, Pe scrânciot. Caietul III: Variațiuni asupra temei „Zis'a badea c'a veni”, Joc românesc. Jocul fetițelor. Caietul IV. Mazurca, Ardeleana, Melancolie.

Calendar portativ pentru tinerime pe anul școlar 1913—14. Cu portretul și biografia scriitorilor mai de seamă. Prețul 0.24 + 5 fil. porto.

O serie de 25 feluri ilustrate cu porturi originale românești, modele nouă, din cele mai frumoase. Bucata costă 20 fil., 1 serie de 25 feluri cor. 4.— + porto postl, 50 bucăți cor. 7.— + porto, 100 bucăți franco cor. 14.— Ilustrate notă cu familia regală, Noutăți ilustrate engleze, peisagiuri, vederi din Arad, etc. cu prețuri moderate.

Hărți de scris moderne, cu prețuri ieftine.

Teodor V. Stefanelli, membru al Academiei române — **Amintiri despre Eminescu.** Cu o ilustrațiune, faximile și anexe. Cor. 1.50 plus 10 fil. porto.

Fiziologie filozofică. Spitalul. Coranul, Cahalul, Franc-Masoneria de **Dr. N. C. Paulescu** profesor de fiziologie în facultatea de medicină din București. Cor. 3. plus 20 fil. porto.

Gruia lui Novac. Epopee alcătuită din cântecele de vitejie ale poporului român de P. Dulfu. Cu ilustrațiuni de A. Murnu. Cor. 1.50 plus 20 fil. porto.

Bibl. Steaua nr. 37. **Viața și faptele lui Andrei Șaguna** de **Dr. I. Lupaș.** 20 fil.

POȘTA REDACȚIEI.

Alex. Leu. Adresați-vă librăriei „Concordia” Arad. Str. Deák Ferencz No 20.

POȘTA ADMINISTRAȚIEI.

George Garoiu, Furdia. Am primit 17 cor. ca abonament până la 30 Iunie 1914.

Redactor responsabil: Constantin Savu.

Bătăturile,

scortozenia pielii, urciilor de pe mâni și din față încetează în decurs de 1 zi dacă folosiți

„CANNABIN”
1 sticlă 1 cor., francoată
1 coroață 40 fil., 3 sticle
franco 3 cor. De vânzare

la farmacia TÖRÖK, Budapesta, Király-u. 12 și la pregătitor: Dr. E. FLESCH, farmacia la „COROANĂ” în Győr.

Din Năsăud.

Dare de seamă și mulțumită publică. Corpul didactic al școlii fundamentale primare de băieți și fetițe din Năsăud a aranjat, în seara de 7 Februarie a. c., **petrecere cu joc pentru copii**, împreună cu cântări și declamări, în scopul ajutorării copiilor săraci dela aceasta școală: cu vestimente, cărți, material pentru lucrul de mână etc.

Cu aceasta ocaziune au binevoit a suprasolvi următorii P. T. D.:

Gavril Scridon, 5 cor.; Dr. Tudor Moisil, 4 cor.; Ștefan Boeriu Sibiu, văd. Barbara Lario-nessi, Petru Tofan, câte 3 cor.; Alexandru Halită, Nicolae Gavriluțiu, Ioan Mărginean, Alexandru Pălăgeșiu, Teodor Dumitru, câte 2 cor.; Petru Ștefan, Virgil Șotropa, Ioan Hanțiu, Ioan Tomuța, Dr. D. Hador, câte 1 cor. 50 fil.; Ioan Șerban, Elena Bachis, Ioan Ianul, Dr. Emil Precup, Leon Bancu, Maria G. Căthiul, Victor Motogna, Hodrubinyák K., Szentpéteri L., Virginia Grivase, Teodor Simon, Dr. Valeriu Seni, Leon Rus, Octavian Lador, Vasile Ghetie, Aurel Chintuan, Ioan Nițu Andron, câte 1 cor.; Ludovica Prădan, Clement Grivase, Ioachim Pop, Dumitru Irini, Eugenia Catarig, Petru Rognean, câte 50 fil.; Maria Ionașe I. Ales., Vasile Rebrean, câte 40 fil. și Dumitru Nistor, 30 fileri.

Fără a participa au binevoit a contribui în scopul acestei petreceri:

Dr. Alexa Davidu, Dr. George Linul, Emil Fetti, câte 5 cor.; Ioan Ghetie, Ida Goldschmidt, Leop. Stössel, Egey Lajos, câte 4 cor.; Dr. Ioan Runcanu, 3 cor.; Ioan Daniello, Matilda Pop, Dora Ulrich, Iustina Greavu, Iosif Mihalasiu, Rafila Deac, Ignatiu Seni, Vizi Ferencz, Dr. Ioan Jarda, Ioan Bojor, Ioan Găzdac, George Matheiu, câte 2 cor.; Dr. Stein, Nicolae Mureșian, Macedon Ciuta, câte 1 cor.; Dr. Titus Pop, medic Bechet, România 10 cor.; George Vertic, pretor 2 cor.

Primească toți aceștia generoși sprijinitori ai coșilor noștri săraci sincerile noastre mulțumite.

O prea plăcută datorință își îndeplinește corpul învățătoresc, când mulțumește și la acest loc M. On. Doamne **Emilia St. Scridon**, care cu ocaziunea acestei petreceri, a avut bunăvoința a oferi un admirabil tablou, pictat de Domnia Sa, pentru care tablou s'a colectat frumoasa sumă de 75 cor. în favorul fondului școlărilor săraci.

Spre orientarea Onor. Public raportăm în fine, că

Venitul total al petrecerii a fost 362 cor. 10 f. Spesele, în total . . . . . 146 cor. 53 f.

Venitul curat: 215 cor. 57 f.

Năsăud, Februarie 1914.

Corpul învățătoresc al școlii fund. primare.

Li 1882—1

UN
CANDIDAT DE ADVOCAT
cu praxă află aplicare momentană în cancelaria avocatului **Dr. Octavian Cernea** în Zărnești (Zernești).

(Ce 1871)

Dr. med. ESCHKER

chirurg și medic pentru femei

Timișoara-Elisabetin (Temesvár-Józsefváros) Hunyadi-ut nrul 24.

Ordinează dela 8—10 și „ 2—4

Laborator-Röntgen. — Analiză microscopică. E 1566

ANUNȚ.

O mașină de treerat mână de motor cu benzin, în stare bună, împreună cu toate instrumentele aparținătoare, din cauza neînțelegerii dintre societari pe lângă condițiuni favorabile se află de vânzare. Lămuriri atât verbale cât și în scris se pot cere dela

MIA BLAGOE, econ.

NAGYCSANÁD up Kiscsanád (Torontál m.)
Ba 1883—3

Caut un conducător de cancelarie (substitut de avocat sau candidat cu praxă deplină.)

Dr. Eugen Mezei
advocat.

Me 1881—3

Felvincz

UN TÂNĂR COMERCIANT ROMÂN

în etate de 27 ani, are prăvălie de spețerie și delicatesă, modern aranjată, în un oraș mare, voiește a se căsători cu o domnișoară tânără, plăcută, cu avere. Respectiva să fie solidă și aplicată a mă ajuta în conducerea prăvăliei. Epistoale serioase provăzute cu fotografie rog a se trimite la administrația acestui ziar sub deviza „ORFAN COMERCIANT”. Discreția chestie de onoare!

(Le 1870)

S'OR LESNIT BANII!

Câștig împrumuturi ieftine pe întabulare, amortizație sau pe cambii; — convertez (schimb) împrumuturi vechi seumpe cu împrumuturi noi ieftine pe lângă condițiile cele m. i. favorabile.

Mijlocese vinderi-cumpărări de pământ arător, vii, păduri, căși
:: mine etc. ::

GHEORGHE A. MLADIN
ARAD, strada Luther 1. (Casele Suciu)
Poarta 1, ușa 3. (Ma 1874)

Pruni bosnieci

„Regina Balcanilor”,
„Regina Bosniei” și
„Țarul Dușan”.

ultoi puternici, de doi-trei ani, încercați în Bosnia, varietățile cele mai nobile și cu poamele cele mai mari, oferă

Savo T. Kojdici

în Brčko (Bosnia).

Cunoscutul meu stabiliment de pruni școlii mea de pruni se găsește în cel splendid ținut cu pruniște din Bosnia. Premiu cu prima diplomă a guvernului țării bosniene herțegovinean, precum și la expoziția din 1898 dela Budapesta, în 1898 la Viena cu medalia de argint, în 1900 la expoziția universală din Paris, în 1910 cu medalia de aur în Serajevo în 1912 în Brčko.

50 bucăți, ultoi puternici, pe ales. de 3 cor. 50 ambalaj franco, gara Brčko (Bosnia). Prune fine uscate în lăzi de câte 5 cor. 6.— dela Brčko.

(Ko 1841—20)

Călbeaza

la oi, capre, porci și vite mari (boi și vaci) se vindecă numai prin meicina probată a apotecarului **SIMION ONICIU** din Abrud (Abrudbánya).

O doză (porție) pentru o oaie costă 60 fil. — O doză (porție) pentru vite mari costă 3 coroane.

On. public e rugat, ca dintr'o comună să se unească mai mulți la comande, căci plata poștei le vine așa mai ieftin. La comande peste 100 cor. jumătate din preț să se trimită înainte, comande de probă nu se trimit mai puțin decât pentru 10 oi. — Comandele se pot face numai dela:

SIMION ONICIU, apotecar în Abrud (Abrudbánya).

SCRISORI DE MULTĂMITĂ.

St. Dle Oniciu! Medicina trimisă pentru 10 oi de probă, a avut *efect foarte bun*, pentru care așa din partea mea, cât și dela cultivatorii de oi, primiți mulțămirile noastre. Acum te rog pentru *151 oi medicină expres*. Celelalte comande vor urma. — Nagylaposnot. — Cu toată stima:

Aurel Bărsan m. p., comerciant.

Medicina trimisă de D-ta a avut rezultat bun; *vitele de Schweitz* au făcut în pace și încep a se întrâma; *le-a folosit minunat*; să trăiți la mulți ani și Vă doresc, ca Dumnezeu să vă ajute a pregăti medicinile comandate bine și de grabă.

Vasile Pop m. p., (Ragla).

Aduc mulțumirile mele; doctoriile contra călbezii *sunt foarte bune*. Oilor, cari au fost cu gușă după ce au luat doctoria, *li s'au tras gușele* și o parte din ele o făcut.

Nicolae Dadarlat din Mândra (Alba-inferioară).

Medicina de probă a avut *deplin efect*, vă rog deci încă pentru 30 oi, să le putem mântui de peire.

Alexandru Cordos m. p., din Recea-Cristur.

St. Dle! Cu leacul contra călbezei ce am procurat dela Dv, am probat cu 10 oi dovedindu-se de *foarte bună*, am tăiat una după 2 săptămâni de folosință și n'am mai găsit în ea decât 6 fire și acele încă moarte, de aceea vă rog încă pentru 30 oi, cât mai îngrabă. — Somostelce, 29 Dec, 1913. Ian Frâncu m. p. com.

St. Dle apotecar! Probând leacul Dv. contra călbezei, m'am convins că e foarte bun, căci după 48 de ceasuri, *lapădă călbeaza moartă în gunoi*. — Cea mai mare mulțămintă îi aduc din inimă. — Mihaești (Hunyad-Dobra) 1914 I. 21.

Martinescu George I. Alexandru.

Să ne păzim de imitații și falsificațiuni.

Spiritul de reumă

este cel mai sigur mijloc de frecat contra durerilor provenite din podagră, ischias, reumă și toffelul de răceli. — După câteva frecări durerile membrilor suferinde încetează definitiv. Are efect sigur și la boale învechite și neglijate.

MODUL DE INTREBUINȚARE:

Dimineața la sculare și seara la culcare locurile suferinde să se frece îndelung cu puțin **spirit de reumă**. După frecare partea suferindă să se învalue cu o haină caldă.

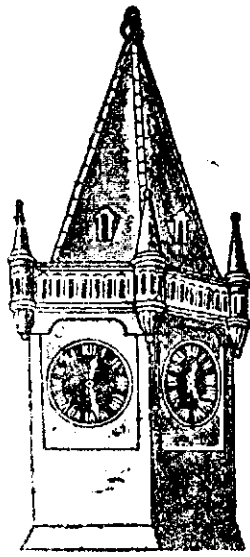
Prețul unei sticle 1 cor.

Preparator:

F. Sándor Zoltán

farmacie la „Inger” — Erdőszentgyörgy.

CEASURI PENTRU BISERICI.

SZÁNTHÓ

GYULA

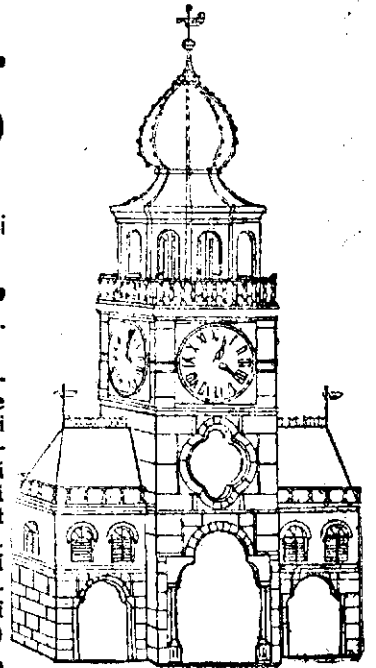
fabrică de ceasuri pentru biserici

NAGYVÁRAD,

Damjanich-utca 30 szám.

☒ ☒ ☒

Oferă ceasuri pentru biserici cari se trag odată pe săptămână, odată la 8 zile și odată la zi, durabile și precise. Prețuri ieftine. Fabrică cu putere electrică. Garanță pe mai mulți ani. Prețurent la dorință se trimite gratis. Plăci (tablă) pentru ceasuri cari luminează noaptea, executate admirabil. — Prețuri ieftine. (Sa 88)

Liferantul diecezelor gr. or. și gr. cath.

SCHWALB ADOLF fia VILMOS

tînichigiu și mier.

BUDAPEST, VII. Varseny-u. 8.

(Colțul străzii Murányi)

Pregătește totfelul de lucrări de tînichigiu, articole pentru bu-

cătărie și gospodărie, anelțe pentru miere. Fabricate de specialitate: măsuri de litru din tînichiea albă ori nickel, cano pentru olei, laok ori petrolou, faole, lămpi de carbid și alte articole tehnice.

Cassete pentru bani.

Catalog trimis gratuit și franco.

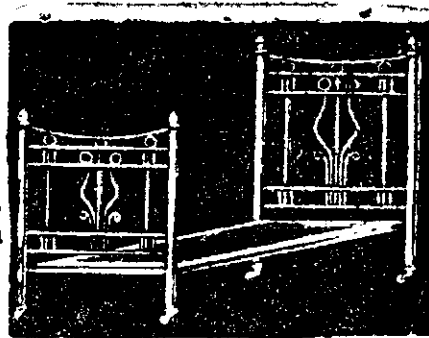
Catalog trimis gratuit și franco.

Mobila de aramă, de nickel și de fier, in orice mărime, pentru dormitoare, sanatorii și oteluri, prospecte speciale, pe lângă condițiuni favorabile de plătire se pot procura la

Czell és Frank, Braşov (Brassó)

(Ce 200)

fabrică de mobile de aramă și fier și de bănci de școală brev.

Str. Kolostor.

Catalog de prețuri ilustrat gratis.

Sarkadi és Windisch

magazin de mașini de cusut, biciclete și gramofone. — Reprezentantii in Ungaria de sud a mașinilor de scris „ROYAL”.

Vârșeț (Versecz), str. Deák-Ferencz 3.

Oferăm on. public bogat asortatul nostru magazin, condițiuni favorabile de plătire chiar și în rate, pentru mașini dăm 6—10 ani garanță. Mare atelier specialist de reparare. Prețurent gratis și franco. La dorință mergem la fața locului. (Sa 1570)

TELEFON:

179.

TELEFON:

179.

Unde se pot cumpăra cele mai bune și mai elegante **plăoșeri?**

Unde se pot afla nou-tățile cele mai moderne **En-tout-cas** și plăoșeri pentru dame și bărbați în executare perfectă și estetică, de calitate cea mai bună?

Unde se pot cumpăra cele mai bune și mai elegante

blănării,
boauri și
manșoane,

pentru cari se dau garanță.

Unde se pot cumpăra cele mai bune și mai elegante cămeși pentru bărbați, în culori și albe, pantaloni albi (ismene) ciorapi p. bărbați, batiste p. buzunar, cămăși și pantaloni tricot, bretele, cravate, mănuși împletite și de piele, bastoane, butoni p. cămeși, gulere și manșete, cu prețuri foarte ieftine, de vânzare la: (Si 1526)

Gustav Schmidt, fabricant de plături și magazin de modă p. bărbați.

Sibiu (Nagyszeben), Piața mare, palatul „Bodenkredit”.

Dați comandați ceva

ori cereți prospecte dela cei ce înserează anunțuri în ziarul nostru, vă rugăm

și vă referiți la ziarul nostru.

Făcând-o aceasta cererilor d-voastre li-se vor da deosebită atenție, veți fi bine serviți, firmele respective având nevoie de recomandarea noastră. În caz, că am primi oarecari plângeri în contra vre-unei din aceste firme, am înceta imediat a mai recomanda firma respectivă.

Administrația ziarului
„ROMÂNUL”.

Cea mai bună carte bisericească!

Cantorul bisericesc

sau cuprinsul vecerniei, utreniei și liturghiei pe 8 glasuri, împreună cu rânduiala serviciului tuturor sărbătorilor de pe întreg anul — și a tipicului bisericesc. Aranjat de învățătorul **George Bujigan**. Aceasta carte nu trebuie să lipsească din nici o biserică, precum din nici o casă creștină. Cu peste 450 pagini. Prețul unui exemplar broșat e 10 cor., legat în pânză 12 cor., în pele 14 cor.

De vânzare la:

Librăria „CONCORDIA” (Tribuna), Arad, Deák-Ferenc 20.

CEL MAI MODERN INSTITUT
 TIPOGRAFIC ROMÂNESC DIN
 UNGARIA ȘI TRANSILVANIA

CONCORDIA

TELEFON
 NR. 750.

SOCIETATE PE ACȚIUNI.

ARAD

STRADA ZRINYI, NUMĂRUL 1/a.

TELEFON
 NR. 750.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Fiind aprovizionat cu cele mai moderne mașini din străinătate și patrie ca: mașini de cules, mașini de tipar, mașini de tăiat și mașini de vărsat clișeie, precum și cu cele mai moderne litere, primește spre executare tot felul de opuri, reviste, foi, placate, registre, tipărituri pentru bănci și societăți, precum și tipărituri advocaționale, invitații de logodnă, cununie și pentru petreceri. Anunțuri funebre se execută cu cea mai mare urgență. Se execută tot felul de lucrări de aceasta branșă dela cele mai simple până la cele mai fine.

Executare
 promptă.

Prețuri
 moderate.

„PESĂCANA”

instituit de economii și credit societate pe acțiuni, Pészak.

Convocare.

Domnii acționari ai institutului de economii și credit societate pe acții „Pesăcana” se invită prin aceasta a participa la a

VII-a adunare generală ordinară,

care se va ținea în Pesac Duminecă în 15 Martie 1914 st. n. la orele 1/2 11 a. m. în localul institutului.

OBIECTELE:

1. Deschiderea adunării și constituirea.
2. Prezentarea bilanțului, raportul direcțiunii și raportul comitetului de supraveghere.
3. Darea absolutului direcțiunii și comitetului de supraveghere.
4. Distribuirea profitului curat.
5. Alegerea unui membru în comitetul de supraveghere.
6. Eventuale propuneri în sensul § 27.

Pesac la 22 Februarie 1914.

Direcțiunea.

Activa	Bilanț cu 31 Decembrie 1913		Passiva	
Cassa	3794	35	Capital	44850
Escont	135376	99	Fond de rezervă	2095
Obligațiuni	6273	60	Depuneri	106083
Co Curent	28261	21	Reescont	20370
Efecte	1240	—	Depozite	1269
Mobilier	490	86	Divid. nerid.	36
Pretenziuni	3478	84	% transit.	1062
			Profit	3149
	178915	85		178915

Spese	Contul Profit și Perdere.		Venite	
Interese la depuneri	5240	97	Interese de escont	9332
Interese la reescont	788	57	„ „ oblig.	722
Dare	1275	08	Co Curent	1218
Servitor	154	—	Proviziuni	1799
Chiria	220	—		
Salare	2000	—		
Regii	243	75		
Profit	3149	68		
	13072	05		13072

Pesac, la 31 Decembrie 1913.

Cuzman Bogdan m. p.
director ex.

Pentru contabilitate:
Victor C. Fizesianu m. p.

DIRECȚIUNEA:

Cusman Bogdan m. p.

Mihai Ardelean m. p.

Vichentie Păcurar m. p.

Manoilă Biaș m. p.

Damian Andraș m. p.

Subsemnatul comitet am examinat contul prezent al bilanțului precum și cel al profitului și pierderii și confruntându-le cu registrele principale și auxiliare purtate în bună regulă le-am aflat exacte și în consonanță cu aceleași.

COMITETUL DE SUPRAVEGHERE:

Dr. Gheorghe Adam m. p.

Dr. Antoniu Bogdan m. p.

Victor C. Fizesianu m. p.

Liviu Magdu m. p.

George Păcurar m. p.

Mo 122
TELEFON: 11-75.

Mokos Sándor

VOPSEȘTEI CURĂȚEȘTEI

Primește spre vopsire și curățire chimică haine de femei, bărbați și copii. Pentru comoditatea on. publicului am deschis o prăvălie în Zöldfa-Passage nr. 93. — Spăl guleri și manșete în mod ineccepționabil.

Fabrica: strada Körös nrul 13.

Localuri colective: în Zöldfa-Passage nr 93 și în str. Rákoczi 7.

— Prețuri fixe! —

Mokos Sándor

Oradea-mare (Nagyvárad).

Horváth Béni

mehanic

Nagyvárad, Kossuth Lajos-u. 18 sz.

Recomandă în atenția publicului din loc și provincie, atelierul său mehanic aranjat de nou, unde primește comande și reparări de lucruri ce aparțin în branșe precum mașini de cusut, de scris, biciclete și gramofone, etc. — Utensiliile acestor mașini le are în depozit.

Reparaturile se efectuează repede și prompt.

Ho 1221

VINURI

vechi și noi de vândut.

Adresați-vă cu toată încrederea la proprietarul de vii din Șiria (Világos) Petru Benea, căci Vă trimite numai vinuri bune, curate și plăcute lângă prețurile cele mai moderate.

Vinuri vechi din anul 1911-1912	
Vin alb	82
Rizling	86
Rosu de Minis	110
Carbenet	115

Vinuri noi din anul 1913	
Vin alb	50
Rizling	52
Siller	54

Expediez la dorință în sticle și în cantitate mai mică vin.

Vinul să expediează cu rambursă dela 10 litri în sus sub îngrijirea mea proprie.

Vase dau împrumut pe timp de două luni.

Pentru Calitatea vinului garantez.

Bo 947

Petru Benea
propr. și neg. de vinuri
Világos (Arad a.)